

22303

T.C.

A.Ü. SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE PLANLAMASI ANABİLİM DALI

ANKARA İLİNDE USTA ÖĞRETİCİLERİN HALK EĞİTİM
İÇERİSİNDEKİ YERİ VE SORUNLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İsmail ZENCİRCİ

DANIŞMAN: Doç. Dr. Meral TEKİN

ANKARA 1992

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: B.30.2.ANK.F8.00.00,

YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİ TEZ DEĞERLENDİRME TUTANAĞI

A.Ü.Eğitim Bilimleri Enstitüsü .Eğitim.Yöntemleri.Ve..Planlaması
Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi ...~~Arslan~~...Zencirli...
Halkın İhtiyaçlarına Göre Eğitim Halk Eğitimi Kurumlarında Yeterli ve Etkinlik
konulu tezini değerlendirmek üzere görevlendirilen jüri ..17.3.1993..
günü saat...14.00...da A.Ü.Eğitim Bilimleri Enstitüsü Fakültesinde
toplandı.

Tezin

- a) ...85..... puan ile başarılı sayılmasına.
b) düzeltilmek üzere iadesine
c) reddine
oybirliği / ~~oyçokluğu~~ ile karar verildi.

Başkan Prof.Dr. Süleyman B. Balı

Üye Prof.Dr. Hacı Ömer Taş

Üye
Doç.Dr. Metin Tekin

Lütfen arka sayfayı okuyunuz.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Müdürlüğü

Sayı : 50
Tarih : 17 MART 1993

ÖNSÖZ

Henüz araştırma alanı olarak genç sayılabilecek halk eğitim alanı, birçok boyutu ile araştırmaya gereksinim göstermektedir. Bugüne kadar halk eğitiminde çeşitli konularda araştırmalar yapılmıştır. Personel sorununu konu alan bazı araştırmalara da rastlanmaktadır. Kullanılan öğretici personel içerisinde çok büyük bir çoğunluğa sahip olan kadrolu ve kadrosuz usta öğretmenlerle ilgili başlı başına bir araştırmaya rastlanmamıştır. Özellikle sayıları yaklaşık 25 bin civarında olan kadrosuz usta öğretmenlerle, genel idari hizmetler sınıfında kadrolandırılmış 1791 usta öğreticinin bazı konulara ilişkin sorunlarının belirlenmesinin halk eğitim etkinliklerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

"Usta Öğreticilerin Halk Eğitim İçerisindeki Yeri Ve Sorunları" konulu araştırma, usta öğretmenlerin bazı sorunlarının ortaya konulması ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin geliştirilmesini amaçlamaktadır.

İÇİNDEKİLER

	SAYFA NO
ÖNSÖZ.....	i
TABLolar LİSTESİ.....	vi
BÖLÜM I	
GİRİŞ.....	1
Problem.....	1
Amaç.....	8
Önem.....	9
Sayıltılar.....	10
Sınırlılıklar.....	10
Tanımlar.....	11
BÖLÜM II	
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	12
BÖLÜM III	
YÖNTEM.....	21
Evren.....	21
Veriler ve Toplanması.....	22
Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması...	26
BÖLÜM IV	
BULGULAR VE YORUMLAR.....	27
1. Usta Öğreticilerin Bazı Kişisel Özellikleri.....	27
2. Usta Öğreticilerin Görevlerine Bakışları.....	34
3. Usta Öğreticilerin Branş Durumu.....	35
4. Geçmiş Öğrenimlerinde Halk Eğitimi Dersi Alma Durumu.....	36
5. Usta Öğreticilerin Hizmet İçi Eğitim Durumları.....	37

6. Usta Öğreticilerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Seminerlerinin Yarar Durumu	41
7. Kurs Yeri Sağlama	43
8. Kurs İle İlgili Sorunların Merkez Müdürlerine İletilmesi Durumunda Merkez Müdürlerinin Tutumları	45
9. Kurs İle İlgili Sorunların Rehber Öğretmenlere İletilmesi Durumunda Rehber Öğretmenlerin Tutumları	47
10. Usta Öğreticilerin En Önemli Sorunları	50
11. Usta Öğreticilerin Usta Öğreticilik Görevine İlişkin Beklentileri	51
12. Kurs Yerlerinin Fiziksel Durumu	53
13. Usta Öğreticilerin Kendi Mesleklerini Normal Okul Öğretmenliğinden Farklı Algılayıp Algılamadıkları	59
14. Usta Öğreticilerin Kurs Programla- rını Kursiyer İhtiyaçlarına Uyarlama Durumu	60
15. Kursiyerlerle Çıkan Sorunların Kaynağı	63
16. Usta Öğreticilerin, Öğretmenlerin Sahip Olması Gereken Yeterlilikler Yönünden Durumları	64
17. Usta Öğreticilerin Hizmet İçi Eğitim Etkinliklerinden Beklentileri	66

18. Usta Öğreticilerin Bilgi Toplama Ara- cındaki Sorulara Verdikleri Cevapla- rın Dışındaki Düşünceleri.....	67
---	----

BÖLÜM V

SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	68
Sonuçlar.....	68
Öneriler.....	76
KAYNAKÇA.....	79

EKLER

SAYFA NO

EK-1	YAYGIN EĞİTİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ....	81
EK-2	ÇIRAKLIK VE YAYGIN EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENELGESİ.....	84
EK-3	USTA ÖĞRETİCİ ANKET FORMU.....	85



TABLOLAR LİSTESİ

<u>TABLOLAR</u>	<u>SAYFA NO</u>
1. 1991-1992 ÖĞRETİM YILINDA HALK EĞİTİMDE ÇALIŞAN PERSONELİN DAĞILIMI	5
2. ANKARA İLİNDE HALK EĞİTİM MERKEZLERİNDE ÇALIŞINLAR VE ARAŞTIRMAYA KATILIM DURUMU .	22
3. ARAŞTIRMAYA KATILAN 9 HALK EĞİTİM MERKEZİ VE UYGULAMA TARİHLERİ	25
4. USTA ÖĞRETİCİLERİN HALK EĞİTİM MERKEZLERİNE GÖRE DURUMU	28
5. USTA ÖĞRETİCİLERİN CİNSİYETLERE GÖRE DAĞILIMI	29
6. USTA ÖĞRETİCİLERİN YAŞ DURUMU	30
7. USTA ÖĞRETİCİLERİN MEZUNİYET DURUMLARINA GÖRE DAĞILIMI	31
8. USTA ÖĞRETİCİLERİN ÖĞRENİME DEVAM DURUMU .	32
9. USTA ÖĞRETİCİLERİN KADRO DURUMU	32
10. USTA ÖĞRETİCİLERİN GÖREVLERİNDEKİ HİZMET SÜRELERİ	33
11. USTA ÖĞRETİCİLERİN GÖREVLERİNE BAKIŞLARI .	34
12. USTA ÖĞRETİCİLERİN BRANŞ DURUMU	35
13. GEÇMİŞ ÖĞRENİMLERİNDE HALK EĞİTİMİ DERSİ ALIP ALMADIKLARI	37
14. USTA ÖĞRETİCİLERİN HİZMET İÇİ EĞİTİM SEMİNERLERİNE KATILMA DURUMU	38
15. USTA ÖĞRETİCİLERİN KATILDIKLARI HİZMET-İÇİ EĞİTİM SEMİNERLERİNİN KONU DURUMU	39

<u>TABLÖLAR</u>	<u>SAYFA NO</u>
16. USTA ÖĞRETİCİLERİN KATILDIKLARI HİZMET-İÇİ EĞİTİM SEMİNERLERİNİN SÜRELERİ	40
17. USTA ÖĞRETİCİLERİN KATILDIKLARI HİZMET-İÇİ EĞİTİM SEMİNERLERİNİN HANGİ ALANLARDA YARARLI OLDUĞU HAKKINDA GÖRÜŞLERİ	41
18. HİZMET-İÇİ EĞİTİM SEMİNERLERİNDE YETİŞKİN EĞİTİMİNE İLİŞKİN BİLGİLERE YER VERİLME DURUMU	42
19. KURS YERİ SAĞLAMA KONUSUNDA GÜÇLÜK ÇEKİP ÇEKMEME DURUMU	43
20. USTA ÖĞRETİCİLERİN KURS YERİNİ SAĞLADIKLARI KAYNAKLAR	44
21. KURS İLE İLGİLİ SORUNLARIN MERKEZ MÜDÜRLE- RİNE İLETİLMESİ DURUMUNDA MERKEZ MÜDÜRLE- RİNİN TUTUMLARI	45
22. HALK EĞİTİM MERKEZİ MÜDÜRÜNÜN YARDIMCI OLDUĞU KONULAR	46
23. KURS İLE İLGİLİ SORUNLARIN REHBER ÖĞRETMEN- LERE İLETİLMESİ DURUMUNDA REHBER ÖĞRETMEN- LERİN TUTUMLARI	48
24. REHBER ÖĞRETMENLERİN YARDIMCI OLDUĞU KONULAR	49
25. USTA ÖĞRETİCİLERİN EN ÖNEMLİ SORUNLARI ...	50
26. USTA ÖĞRETİCİLİĞİN SÜREKLİ BİR GÖREV OLA- BİLMESİ İÇİN GEREKEN KOŞULLAR	52
27. ÇALIŞILAN KURS YERLERİNİN SAĞLIK KOŞULLA- RINA UYGUNLUĞU	54
28. ÇALIŞILAN KURS YERLERİNİN AYDINLATMA DURUMU	55
29. ÇALIŞILAN KURS YERLERİNİN ISINMA DURUMU	56

<u>TABLÖLAR</u>	<u>SAYFA NO</u>
30. ÇALIŞILAN KURS YERLERİNİN BÜYÜKLÜK DURUMU	56
31. ÇALIŞILAN KURS YERLERİNİN ARAÇ-GEREÇ DURUMU	57
32. USTA ÖĞRETİCİLERİN ÇALIŞILAN KURS YERLERİ- NİN ARAÇ-GEREÇLERİNİN BAKIMINI YAPMA DURUMU	58
33. USTA ÖĞRETİCİLİKLE NORMAL OKUL ÖĞRETMENLİĞİ ARASINDA FARK GÖRÜP GÖRMEDİKLERİ	59
34. USTA ÖĞRETİCİLERİN KURS PROGRAMLARINI KUR- SİYER İHTİYAÇLARINA UYARLAMA DURUMU	61
35. KURS PROGRAMININ KURSİYERLERİN İHTİYAÇLA- RINA UYARLAMADA GÜÇLÜĞÜN NEDENLERİ	62
36. KURSİYERLERLE ÇIKAN SORUNLARIN KAYNAĞI ...	63
37. USTA ÖĞRETİCİLERİN ÖĞRETMENLERİN SAHİP OLMASI GEREKEN YETERLİLİK ANLAMLARINDA KENDİLERİNİ NE DERECE YETERLİ GÖRDÜKLERİ..	65
38. USTA ÖĞRETİCİLERİN HİZMET İÇİ EĞİTİM ETKİN- LİKLERİNDEN BEKLENTİLERİ	66

BÖLÜM I

GİRİŞ

Problem

Günümüzde örgün eğitim sisteminin değişen koşullara yetişemediği gözlenmektedir. Bu durumda örgün eğitim dışında eğitim etkinlikleri önem kazanmaktadır. Okul dışı etkinlikler için, üzerinde tam bir düşünce birliğine varılmış kavram bulunamamıştır. Kimilerine göre halk eğitimi, kimilerine göre yaygın eğitim ya da yetişkin eğitimi gibi birçok adlar kullanılmaktadır. Bu kavramların ayrı anlamlar olarak kullanıldığı gibi, aynı anlamda da kullanıldığı görülmektedir (Tekin, 1990, s.1).

Okul dışı eğitim etkinliklerini halk eğitimi kavramı ile adlandıranlar, halk eğitimin plânlı ve programlı çalışmalar olması gerektiği savıyla hareket etmektedir. Bu nedenle hiçbir plân ve programa dayanmayan etkinlikler olarak yürütülen yaygın eğitimden ayrıldığını belirtmektedirler (XIII. Milli Eğitim Şurası, 1990, s.5-8).

Örgün eğitim dışındaki etkinlikler, ister halk eğitimi, isterse yetişkin eğitimi olarak tanımlansın, eğitim düzeyi, yaş düzeyi ayrımı yapmadan, daha çok sorun merkezli olarak yürütülen eğitim etkinlikleridir.

Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nde okuldışı etkinlikler "yaygın eğitim" olarak şöyle tanımlanmıştır (1990, Md.7).

Örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da herhangi bir kademesinde bulunan veya, bu kademelerden çıkmış bireylere gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak için örgün eğitimin yanında veya dışında onların; ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte, çeşitli süre ve düzeylerde yaşam boyu yapılan eğitim, üretim, rehberlik ve uygulama etkinlikleridir.

Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nde okul dışı etkinliklerin amaçları 8. madde de sıralanmıştır (Ek-1). İlgili maddede sıralanan amaçlar gruplandırıldığında kişisel amaçlar, sosyal amaçlar, kültürel ve ekonomik amaçlar olmak üzere dört başlık çıkmaktadır. Gerek bireye, gerekse topluma yönelik amaçlara ulaşmak için Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin 12. maddesindeki ilkelere uygun olarak açılan "Halk Eğitim Merkezlerinden" yararlanılmaktadır.

Halk Eğitim'ine olan ihtiyacın gün gün artıyor olması, beraberinde birçok sorunu da getirmektedir. Tekin'in sınıflamasına göre halk eğitimindeki sorunlar (Tekin, 1990, s.9-18);

- a) Araştırma kıtlığı
- b) Finansman sorunu
- c) Eğitici sorunu

d) Örgün Eğitim ve Halk Eğitimi'nin Bütünleşmemesi sorunu

e) Personel sorunu gibi sorunlardır.

Yukarıdaki sorunların hemen hepsinin halk eğitimini oldukça olumsuz yönden etkilediği görülmektedir. Fakat etkinliklerin amaca ulaşması personelin iyi yetişmişliğine bağlıdır. Lowe kitabında bu konuya şöyle dikkat çekmektedir (Lowe, 1985, s.154-155).

Yetişkinleri öğrenmeye yöneltme ve onlarda öğrenme isteğini canlı tutma amacının gerektiği çok çeşitli görevleri yerine getirecek yeterli sayıda profesyonel personelin nasıl mesleğe çekileceği ve yetiştirileceği konusunun yaygın eğitimin en büyük sorunu olduğu kabul edilmektedir.

Dünyada halk eğitimi çalışmalarında yararlanılan personel üç grupta toplanabilir (Bülbül, 1987, s.293-294).

I. Uzman yöneticiler, düzenleyiciler

II. Tam ya da yarı zamanlı yönetici ve öğretmenler

III. Ücretli ve gönüllü elemanlar.

Ülkelerin yukarıda sıralanan personelden yararlanmaları konusundaki eğilimlerini ihtiyaçlar belirlemektedir. Kalkınmış ülkelerde I. grup personel kıtlığı söz konusudur. Bu ülkelerde II. grup ve III. grup personel çoklukla kullanılır. Gelişmekte olan ülkelerde ise çok küçük bir grup II. grup (Tam ya da yarı zamanlı yönetici ve öğretmenler" olarak

görevlendirilirken, büyük oranlarda "Ücretli ve gönüllü elemanlar" dan oluşan III. grup personelden yararlanılmaktadır (Bülbül, 1987, s.294).

Bu soruna dünya ülkelerince çözüm getirilmeye çalışılmaktadır. Özellikle Unesco tarafından düzenlenen yetişkin eğitimi konferansları büyük önem taşımaktadır. Konferanslarda hizmet öncesi ve hizmet içi etkinlikler yoluyla eleman yetiştirilmesi konusu ele alınmıştır. Tam zamanlı halk eğitimcilerinin alana yönelik yüksek öğrenim görmesi ya da eş değerde bir örgün eğitim programına devamı istenmektedir. Diğer personelin ise kısa süreli yetiştirme etkinlikleri ile yetiştirebileceği üzerinde durulmaktadır (Güneş, 1988, s.2).

Gelişmekte olan ülkeler arasında yer alan Türkiye'de, halk eğitim etkinliklerinin diğer dünya ülkelerinde olduğu gibi personel yönünden var olan sorunlar nedeniyle istenilen amaca yeterince hizmet edemediği gözlenmektedir.

Personel yetiştirme konusunda çeşitli uygulamalar göze çarpmaktadır. Örneğin 1937 tarih ve 3238 sayılı Köy Eğitimcileri kanunuyla ortaya çıkan Köy Eğitimci, 17 Nisan 1940'ta çıkarılan 3803 sayılı Köy Enstitüleri, 31.3.1964 tarihli bakanlık kararıyla açılan Geçici Köy Kurs Öğretmeni Yetiştirme Merkezleri bu tür uygulamalardır (BOZ, 1986, s.19-22).

Halk eğitimine personel yetiştiren bir başka kurum Kız Sanat Yüksek Öğretmen Okulu ile Erkek Sanat Yüksek Öğretmen okulu'dur.

Ayrıca halk eğitimine personel yetiştiren

kurumlardan bir diğeri Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'dir. Fakülte'nin bu gün var olan dört bölümünden biri halk eğitimi bölümüdür. Bölüm olarak halk eğitim alanında uzman personel yetiştirmek amaçlanmaktadır. Ayrıca Lisans üstü çalışmaları yapmaktadır (BOZ, 1986, s.25-33).

Yukarıdaki yetiştirme uygulamaları dönem dönem yapılmıştır. Dönemlerinde belli ölçülerde sorunları çözmüş olmakla beraber, bugün personel sorunu köklü çözümler beklemektedir.

Türkiye'de halk eğitim merkezlerinde çalışan personelin 1991-1992 öğretim yılı açısından dağılımı şöyledir.

(M.E.B. Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü dosyaları)

TABLO 1
1991-1992 ÖĞRETİM YILINDA HALK EĞİTİMDE
ÇALIŞAN PERSONELİN DAĞILIMI

GÖREVLER	f	%
H.E.M. Müdürü	659	1.95
H.E.M. Müdür Yardımcısı	1008	2.99
Rehber Öğretmen	300	0.89
Kurs Öğretmeni	4935	14.64
Kadrolu Usta Öğretici	1791	5.31
Kadrosuz Usta Öğretici	25000 Yaklaşık	74.19
TOPLAM	33693	% 100

* H.E.M. = Halk Eğitim Merkezi

Personelin dağılımına TABLO-1'de bakıldığında öğretici personelin, toplam personelin % 94.16'sını oluşturduğu görülmektedir. Özellikle kadrolu ve kadrosuz usta öğretmenlerin toplam içerisindeki oranı % 79.50 olarak görülmektedir. Fakat tamamı kadrolu, sürekli bir usta öğretici grubu sorun merkezli yürütülen Halk Eğitim alanının doğasına uygun düşmemektedir.

Usta öğretmenlerin görevlendirilmeleriyle ilgili düzenleme Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin 51. maddesinde yapılmıştır (EK-1). İlgili madde de göze çarpan birkaç nokta şöyledir; Usta öğretici olabilmek için;

"En az ilkokul mezunu olmak"

"Öğreticiliği alanında başarılı bir biçimde çalışmış olduğunu belgelemek"

Dikkat edilecek olursa en az öğrenim düzeyi olarak ilkokul belirlenmiştir. İlkokul ve yukarısı öğrenim gören herkes halk eğitiminde usta öğretici olabilmektedir. Çıraklık ve yaygın eğitim genel müdürlüğünce 22 Temmuz 1985 tarihli bir genelgede (EK-2), usta öğreticiliğe ayrılan kadroların % 20'sini üst öğrenimi olmayan, fakat ilkokul mezunu olupta branşında usta olanlara ayırma konusuna yer verilmiştir.

Kurs öğretmenlerinin atamaları konusunda ise Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin 48. maddesindeki ilkelerin uygulanması gerekmektedir. Bu madde kurs öğretmenlerinin Milli Eğitim Bakanlığına bağlı diğer

öğretmenlerde olduğu gibi yüksek öğrenimi tamamlamış ve pedagojik formasyona sahip olmaları gerekmektedir. Fakat uygulamada aksamalar görülmektedir.

Usta öğreticilerin görevlendirilmeleri konusunda dojektif ölçülerin olmadığı göze çarpmaktadır. Bu durum usta öğreticilerin çok çeşitli kaynaklardan gelmelerine yol açmaktadır. Fakat bu görünümün Türkiye'deki halk eğitim etkinliklerinin içinde gerçekleştirildiği koşulların gereği olduğu unutulmamalıdır. Boz, araştırmasında bu durumun gelişmiş, ülkeler için bile bir sorun olduğunu, çeşitliliğin getireceği ayrılıkların hizmet içinde yetiştirme yoluyla ortadan kaldıracıebileceğine değinmiştir (1986, s. 4).

Çıraklık ve yaygın eğitim genel müdürlüğü yetiştirme amaçlı hizmet içi eğitim çalışmaları düzenlemektedir.

Yukarıda belirtildiği gibi, Türkiye'de Halk Eğitim Merkezleri tarafından düzenlenen eğitim etkinliklerinin önemli bir kısmında usta öğreticilerden yararlanılmaktadır. Ancak bu güne kadar yalnızca usta öğreticileri konu alan herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Problem Cümlesi

Usta öğreticiler nasıl bir kaynaktan gelmektedirler, Halk Eğitim Merkezlerinde karşılaştıkları sorunlar ve katıldıkları hizmet içi eğitim etkinlikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı, usta öğreticilerin nasıl bir kaynaktan geldikleri, Halk Eğitim Merkezlerinde karşılaştıkları sorunlar ve katıldıkları hizmet içi eğitim etkinlikleri hakkındaki görüşlerinin belirlenmesidir.

Yukarıda belirtilen genel amaca ulaşmak için, aşağıda sıralanan sorulara cevap aranmıştır.

1. Usta öğreticilerin bazı kişisel özellikleri nelerdir?
2. Usta öğreticilerin bu görevi seçiş nedenleri nelerdir?
3. Usta öğreticilerin hizmet içi eğitim seminerlerine katılma durumları nedir?
4. Usta öğreticilerin katıldıkları hizmet içi eğitim seminerleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
5. Usta öğreticilerin çalışma koşullarına yönelik olarak:
 - a) Kurs yeri sağlama konusunda sorunları nelerdir?
 - b) Usta öğreticilerin, kurs sorunlarına karşı merkez müdürlerinin tutumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
 - c) Usta öğreticilerin, kurs sorunlarına karşı rehber öğretmenlerin tutumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

d) Usta öğreticiliğin sürekli bir görev olması için usta öğreticilerin önerileri nelerdir?

e) Kurs yeri ile ilgili görüşleri nelerdir?

6. Öğretim sürecine yönelik olarak:

a) Usta öğreticilik görevini normal okul öğretmenliğinden farklı görmekte midirler?

b) Kursiyerlerle çıkan sorunlar, hangi konularda yoğunlaşmaktadır?

c) Öğretmenin sahip olması gereken yeterlik alanlarında kendilerini ne derece yeterli bulmaktadırlar?

7. Hizmet içi eğitim etkinliklerinden beklentileri nelerdir?

Önem

Yalnızca usta öğreticileri kapsayan, onların çalışma koşullarına, öğretim sürecine, hizmet içi yetiştirme seminerleri hakkındaki sorunları ve görüşlerini ortaya koyan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Sayıları gün gün artan usta öğreticilerin halk eğitimindeki görev ve sorumlulukları artmaktadır. Usta öğreticilerin sorunlarının araştırılmasına gereksinim vardır. Bu araştırmadan elde edilen bilgiler:

1. Usta öğreticilerin sorunlarını ortaya koymak yoluyla ilgili çözümlerin üretilmesine katkıda bulunması,

2. Yapılan hizmet içi eğitim seminerlerinin etkililiği konusunda fikir verebileceği, böylece halk

eğitimi sistemi içerisinde usta öğreticiliğin belli standartlara kavuşturulması için gerekli verileri sağlaması bakımından önemli görülmektedir.

Sayıltılar

Araştırma aşağıdaki sayıltılar üzerine kuruludur.

1. Deneklerden elde edilen bilgiler güvenilirdir.
2. Veri toplama aracı araştırma amacına hizmet etmiştir.
3. Ortaya konan sonuçlar ve öneriler usta öğretici sorunlarını zmede yardımcı olabilir.

Sınırlılıklar

Araştırma aşağıdaki sınırlılıklar içerisinde yapılmıştır:

1. Araştırma amaçlarda belirtilen sorularla sınırlıdır.
2. Ankara İli Belediye sınırları içerisinde yer alan 9 halk eğitimi merkezindeki kadrolu ve kadrosuz usta öğreticilerle sınırlıdır.

Tanımlar

Halk Eğitimi: Toplumda sorumluluk üstlenmiş ya da üstlenmeye aday yetişkinlerle, okul çağındakilere okul dışında yönelen planlı, düzenli ve sistemli eğitim çabalarıdır.

Usta Öğretici: Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliğinde yer alan görevleri yapmak üzere Genel İdari Hizmetler Sınıfında kadrolu ve kadrosuz olarak görevlendirilen en az ilkokul mezunu olan, öğretme yeteneğine sahip Halk Eğitim personeli.

Kurs: Kursiyerlerin ihtiyaçları doğrultusunda Halk Eğitimi Merkezi binalarında ya da çevrede farklı tür ve düzeylerde düzenlenen eğitim etkinlikleri.

BÖLÜM II

ARAŞTIRMA KONUSU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Yapılan literatür taramasında kadrolu ve kadrosuz Usta Öğreticilerle ilgili başlıbaşına bir araştırmaya rastlanmamakla beraber, çeşitli araştırmalarda bir kısım yönlerden yer verildiği görülmektedir. Bu bölümde konuyla ilgili olan araştırmaların sonuçları yer almaktadır.

Firdevs Güneş'in "Halk Eğitimcilerin Yetiştirilmesi ve istihdamı" konulu araştırmasının amacı; Hem dünyada hem de ülkemizdeki halk eğitimci yetiştirme konusundaki görevlilerin yetiştirme düzeylerinin belirlenmesi ve Türkiye koşullarına uyacak nitelikte halk eğitimci yetiştirme konusunda yeni bir yaklaşım getirmektir (Güneş, 1988, s.8).

Güneş Türkiye'de halk eğitimine personel yetiştirmenin hizmet öncesinde, hizmet içerisinde olmak üzere iki şekilde yapıldığını belirtmektedir. Çeşitli okulların programlarına konan halk eğitim dersleri yoluyla hizmet öncesi yetiştirmenin sağlandığını, kısa süreli hizmet öncesi yetiştirmele- rin de yapıldığını, bunların daha çok Gezici Köy Kadın Kurs Öğretmenleri ile Erkek Sanat Kurs Öğretmenleri, Halk Eğitim Merkezleri'nde çalışan usta öğreticiler ile Kız Meslek Lisesi mezunlarını kapsadığını belirtmektedir. Kurs Öğretmenleri ve usta Öğreticiler

rehber öğretmenler tarafından yetiştirilmektedir (Güneş, 1988, s.133-134).

Öğretmenlere düzenlenen hizmet içi etkinliğinin daha çok branş yönünden konuları kapsadığı görülmektedir (Güneş, 1988, s.138).

Halk eğitim alanı, özelliklerniden dolayı özel bir yeterlik gerektirdiği, bu nedenle öğretim düzeyinin en az lisans olması, lisan üstü öğrenim görenlerin öncelikli tutulması istenmektedir. Görülen öğrenimin halk eğitim alanına yönelik olması önerilmektedir (Güneş, 1988, s.148).

Güneş, kurs öğretmenlerinin şu üç yeterlilik alanında;

- a) Genel Kültür
- b) Meslek Bilgisi (Öğretmenlik Temel Bilgisi)
- c) Branş Bilgisi

yetiştirilmesinin gerekli görülmesine karşın, uygulamada kurs öğretmenlerinin yarısının böyle bir formasyona sahip olmadıklarını, görev yaptıkları alanı, yeterince tanımadıklarını belirtmektedir (Güneş, 1988, s.138).

Yılmaz Güneş tarafından "Halk Eğitim Merkezleri'nde yapılan denetim etkinliği" konusunda yapılan araştırmanın amacı halk eğitim merkezlerinde Bakanlık Müfettişleri'nin yaptıkları denetimler sonunda düzenlenen raporlarda yer alan noktaları ortaya koymak, denetimin nasıl yapıldığı ve denetim süresince ortaya çıkan sorunların neler olduğu ve bu konuda müfettişlerin çözüm önerilerinin saptanmasıdır (Güneş, 1988, s.38).

Türkiye'deki 640 Halk eğitim Merkezi'ni denetleyen, 290 Bakanlık Müfettişinden, 165'ini örnekleme almış ve araştırmasını bu örneklem üzerinde yapmıştır (Güneş, 1988, s.28).

Güneş, personel eksikliği konusundaki, ülkemizdeki formasyon yönünden yetişmemiş, sayıları 21 bine yaklaşan usta öğretmenlerin yeterlilik yönünden eksik olduğunu belirtmektedir (Güneş, 1988, s.38).

Bakanlık Müfettişleri'nin, öğretmenlerin ders denetimlerini yaparken, Bakanlık Müfettişleri'nin bu görevlerini tam yerine getiremediklerini, bunun nedeninin ise denetleyen ile denetlenenin branş farkı ve denetim için zamanın yetersiz olmasından kaynaklandığını belirtmektedir. Bu durumun öğretmenlerin yetiştirilmeleri ve geliştirilmeleri yönünden eksiklik olduğu belirtilmiştir (Güneş, 1988, s.89).

Bakanlık Müfettişleri denetim sonu toplantılarını, öğretmenlerin dışındaki personel ile yapmakta olduklarını belirterek, toplantıların öğretmenlerle de yapılması gerektiğini vurgulamaktadır (Güneş, 1988, s.89-90).

Serap Tökü tarafından "Türkiye'de Yaygın Eğitim Programlarının geliştirilmesinde karşılaşılan sorunlar" konusunda yapılan araştırma 238'i öğretmen, 96'sı yönetici olan toplam 334 kişi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlardan bazıları şunlardır.

Halk eğitimde görevli yönetici, rehber öğretmen ve öğretmenlerin çoğunluğunun halk eğitimle ilgili

konularda öğrenimden geçmedikleri belirtilmektedir (Tökü, 1984, s.76).

Yetişkin eğitimi konusunda hizmet içi eğitim programına katılan yöneticilerin, merkez yöneticilerinin ancak yarısı kadar olduğunu belirtmektedir. Öğretmenlerin hizmet içi eğitimden (yetişkin eğitimi konusunda) geçirdiklerini belirtmektedir (Tökü, 1984, s.76).

Tökü, program geliştirme konusunda merkez yöneticilerin ve öğretmenlerin yarıya yakınının hizmet içi eğitimden geçirildiğini belirtmektedir. Buna karşın program geliştirme konusunda deneklerin dörtte birin yeterli olduğu ortaya çıkmıştır (Tökü, 1984, s.76).

Tökü yapılan hizmetiçi eğitime rağmen yönetici ve öğretmenlerin yetersiz olduğunu belirttiklerini hizmet içi eğitim etkinliklerin yeterince amaca hizmet etmediğini belirtmektedir (Tökü, 1984, s.77).

Program geliştirme sürecinde yönetici ve öğretmenlerin tek bir boyutla ıglilendiğini belirten Tökü, bu durumun sağlıklı program geliştirmeye engel olduğuna dikkat çekmektedir (Tökü, 1984, s.72).

Araştırma sonuçlarından bir diğeri, öğretmenlerin yarıdan fazlasının kursiyer görüşlerine program hazırlarken yer vermedikleridir. Buna karşın deneklerin programların başarılı olduğu görüşünde olduklarının dikkat çekmektedir. Denekler araç ve gereçlerin yetersiz olduğunu belirtmektedir. Araç ve gereçlerin yetersiz olduğunu belirten deneklerin program amaçlarına ulaştığını belirtmelerinin kuşku

yarattığı Tökü tarafından dile getirilmiştir. Öğretmen ve yöneticilerin çok azının kursu bitirenler üzerinde araştırma yaptıklarına dikkat çekerek, yukarıda belirtilen kuşku­ların doğrulandığını belirtmektedir. Bir başka sonuç olarak ise öğretmenlerin yarıya aşkınının program sorunlarının doğrudan yöneticilere ilettikleridir.

Muzaffer Bozkurt tarafından 1985 yılında "Balıkesir ilindeki Halk Eğitim Merkezi'nde son beş yıldaki çalışmalar ve karşılaşılan güçlükler" konulu araştırmasında da halk eğitiminde öğretmen sorununa yer verilmiştir.

Bozkurt araştırmasını 48'i usta öğretici olmak üzere 98 görevli üzerinde yapmıştır. Araştırma sonunda çalışmalarda çıkan güçlükler;

- a) Uygulanan programdan kaynaklanan güçlükler,
 - b) Personelin sayı ve kalitesine ilişkin güçlükler,
 - c) Çalışmaların koordinasyonuna ilişkin güçlükler,
 - d) Araç gereçlerle ilgili güçlükler,
 - e) Ödenek konusundaki güçlükler,
- olarak belirtilebilir (Bozkurt, 1985, s.55).

Araç gereçlerle ilgili durum ise şöyle dile getirilmektedir.

Öğreticilerin kurs araç gereçlerinin hem sayısal hem de kalite yönünden yetersizliklerinden dolayı güçlük içinde oldukları, bu durumun kurslara katılımın ve devam isteğini olumsuz yönde etkilediğine dikkat çekmektedir. Bu duruma ek olarak gereksiz yere,

süre kaybına yol açtığını dile getirmektedir (Bozkurt, 1985, s.61).

Personele ilişkin halk eğitim alanında eksiklikten kaynaklanan güçlükler konusunda dikkat çekici şu noktalara rastlanmaktadır.

- Usta öğrenciler öğrenimleri açısından çeşitlilik göstermektedir.

- Usta öğreticiler halk eğitimi konusunda herhangi bir örgün eğitimden geçmiş değildir. Yalnızca çalıştıkları merkezlerde kursun başında ve bitiminde hizmet içi eğitim seminerlerine alınmaktadırlar.

Boz tarafından 1986'da Ankara ilinde yapılan araştırmanın konusu "Halk Eğitim Merkezi Öğretmenlerin Yetiştirme, Yönetim ve çalışma koşullarına ilişkin sorunlar hakkındaki görüşler"'dir.

Boz'un bu araştırmasındaki amacı; Halk Eğitim merkezi'nde çalışan öğretmenlerin görevlerini nasıl algıladıkları ve kendilerini ne derece yeterli buldukları ve görevlerini yerine getirebilmede ne derece başarılı oldukları, merkez imkanlarının görevlerini yerine getirmede ne derece yeterli ve uygun düştüğü, yöneticilerin, öğretmenlerin görevlerine ilişkin beklentileri hakkında bilgi toplamak olarak özetlenebilir (Boz, 1986, s.35).

Araştırmanın tarama modelinde betimsel bir araştırma olduğu görülmektedir.

Evren, Türkiye'deki Halk Eğitim Merkezleri'nde çalışan öğretmenlerdir. Boz çalışma evreni olarak Ankara ilini seçmiştir. Tümü 345 kişi olan çalışma

evreninden örneklem olarak 96 kişi belirlemiştir. bilgi toplama aracını bu gruba uygulamıştır (Boz, 1986, s.36).

Araştırmadan elde edilen önemli bulgular şu şekilde özetlenebilir (Boz, 1986, s.113-114).

Öğretmenlerin üçte ikisi (%64.59) 30 yaş vealtında yaşta olanlardan oluşmakta, usta öğreticiler tüm deneklerin yarısını oluşturmaktadır. Görevin ağırlıkla kadınlar tarafından yapıldığı görülmektedir.

Branş yönünden deneklerin yarısına yakınının biçki-dikiş branşında olduğu görülmektedir.

Mezuniyet durumları yönünden, öğretmenlerin %28.12'sinin halk eğitime öğretmen yetiştiren kurumlardan mezun olduklarını belirtmektedir.

Hizmet içi eğitim programlarının içerikleri düzenlenirken herhangi bir ihtiyaç saptama çalışması yapılmadığı öğretmenlerce dile getirilmiştir.

"Kurs programında yer alan üniteleri önemine göre öncelik sırasına koymak" görevinde öğretmenlerin kendilerini en fazla yetişmiş gördükleri, "kurs çevresinde yaygın eğitim hizmeti yapan diğer kamu görevlileri ile işbirliği yapma" konusunda kendilerini en az yetişmiş gördükleri dikkat çekmektedir.

Öğretmenlerin yerine getirebildikleri kanısında oldukları bir başka görev "Kursiyerlerin kursta öğrenmek istediklerini kursun amaçları doğrultusunda yönlendirme" olarak görülmektedir. Öğretmenlerin en az yerine getirdikleri görev "Kurs çevresinde Yaygın Eğitim Hizmeti yapan diğer kamu görevlileri ile işbirliği yapma" görevidir.

Öğretmenlerin en gerekli gördükleri görev "Meslek ile ilgili yenilik ve gelişmeleri izlemek", en az gerekli gördükleri görev "Kurs çevresinde yaygın eğitim hizmeti yapan diğer kamu görevlileri ile işbirliği yapmak" görevleri olduğu görülmektedir.

Merkez yöneticilerinin öğretmenlerden en çok "kurs programında kazandırılmak istenen davranışları yazılı olarak belirleme" görevini istedikleri gözlenmektedir. En az istenen görev ise "Kurs çevresinde Yaygın Eğitim hizmeti yapan diğer kamu görevlileri ile işbirliği yapmak" görevidir.

Öğretmenlere yönetim tarafından sunulan imkanların daha çok "Kursiyerlerin amaçlarını, kursun amaçları doğrultusunda yönlendirmek" konusunda olduğu görülmektedir. En az ise "Kurs çevresinde Yaygın Eğitim Hizmeti yapan diğer kamu görevlileri ile işbirliği yapmak" görevinde sunulduğu belirtilmektedir.

Araştırma sonuçlarına topluca bakıldığında öğretmenler düzenli hizmet içi eğitim etkinliklerinin yaygın olarak branş konularında olduğu görülmektedir. Kurs öğretmenlerinin yarısının öğretmeninin sahip olması gereken formasyona sahip olmadıkları, çalıştıkları alanın özelliklerini yeterince tanımadıkları gözlenmektedir.

Öğretmenlerin denetimlerinin Bakanlık Müfettişlerince tam anlamıyla yapılmadığı, bu durumun öğretmenlerin yetiştirilmeleri ve geliştirilmeleri yönünden olumsuzluk taşıdığı belirtilmektedir.

Program geliştirme konusunda hizmetiçi

eğitimden geçirilmelerine rağmen öğretmenlerin azının bu konuda yeterli olduklarını söyledikleri göze çarpmaktadır.

Kurs programları hazırlanırken kursiyer görüşlerine yer verilmediği, bir başka dikkat çeken noktadır.

Öğretmenler "programda yer alan konuları önem durumuna göre sıraya koyabildikleri"ni dile getirmektedirler. En çok gerekli gördükleri görev "Mesleki yenilik ve gelişmeleri izlemek" olarak dikkat çekmektedir..

Halk Eğitim Merkezlerinin öğretmenlere "Kursiyerlerin amaçlarını, kursun amaçları doğrultusunda yönlendirmek" konusunda yardımcı oldukları dikkat çekici bir başka noktadır.

BÖLÜM III**YÖNTEM**

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, veriler ve toplanması verilerin çözümlenmesi açıklanmıştır.

Araştırma Modeli

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır.

Evren

Evren, Türkiye'de bulunan Halk Eğitim Merkezlerinde çalışan, kadrolu ve kadrosuz usta öğreticilerin tümüdür.

Çalışma evreni Ankara ili belediye sınırları içerisindeki Halk Eğitim Merkezlerinde çalışan kadrolu ve kadrosuz usta öğreticilerdir. Çalışma evreninin tümüne ulaşıldığından, örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Usta öğreticilerin Halk Eğitim Merkezlerine göre dağılımı tablo 11'de yer almaktadır.

TABLO 2
ANKARA İLİNDE HALK EĞİTİM MERKEZLERİNDE ÇALIŞANLAR
VE ARAŞTIRMAYA KATILIM DURUMLARI

ÇALIŞMA EVRENİNİN TUMU				ARAŞTIRMADA YERALANLAR			
MERKEZLER	Kadro-lu	Kadro-suz	Top-lam	Kadro-lu	Kadro-suz	Top-lam	Katı-lan %
Altındağ Halk Eğitim Merkezi	4	37	41	3	33	36	87.80
Çankaya Halk Eğitim Merkezi	3	127	120	3	74	77	59.23
Yenimahalle Halk Eğitim Merkezi	5	92	97	5	85	90	92.78
Keçiören Halk Eğitim Merkezi	5	103	108	3	61	64	59.25
Mamak Halk Eğitim Merkezi	5	90	95	3	64	67	70.52
Sincan Halk Eğitim Merkezi	4	80	84	2	52	54	64.28
Etimesgut Halk Eğitim Merkezi	2	54	56	2	38	40	71.42
7. Akşam Sanat Okulu Halk Eğitim Merkezi	3	24	27	2	22	24	88.88
9. Akşam Sanat Okulu Halk Eğitim Merkezi	1	7	8	1	6	7	87.5
TOPLAM	32	614	646	24	435	459	71.05

Tabloda görüldüğü gibi, araştırmaya katılım oranı ortalama %71.05 olarak gerçekleşmiştir. Merkezlere göre dağılımlara bakıldığında, en düşük katılımın %59.23'le Çankaya Halk Eğitim Merkezinde gerçekleştiği görülmektedir. En yüksek katılım %92.78 ile Yenimahalle Halk Eğitim Merkezinde olmuştur.

Veriler ve Toplanması

Araştırmanın verileri aşağıdaki şekilde toplanmıştır:

1. Literatür taraması yapılmıştır. Taramada;
 - a) İlgili yönetmelik - tüzük - yasalar

incelenmiştir.

b) ilgili araştırmalar incelenmiştir.

2. Literatür taramasından elde edilen bilgiler doğrultusunda, açık uçlu sorulardan oluşan bir anket formu düzenlenmiştir. Açık uçlu düzenlenmesindeki amaç, asıl formu oluşturacak bilgileri sağlamaktır.

Açık uçlu sorulardan oluşan formun özellikleri şöyledir.

a) Kişisel özellikler bölümü: Bu bölüm, bazı kişisel özellikleri kapsayan 11 sorudan oluşturulmuştur.

b) Çalışma koşulları ile ilgili sorular bölümü; Bu bölüm 4 adet açık uçlu sorudan oluşturulmuştur.

c) Öğretim süreci ile ilgili sorular bölümü; Bu bölüm 8 adet açık uçlu sorudan oluşturulmuştur.

d) Son bölümde eklemek istedikleri sorulmuştur.

Açık uçlu anket formu, 1990-1991 öğretim yılında 3 Mayıs 1991 tarihinde KASTAMONU halk eğitim merkezinde 30 kişilik bir gruba uygulanmıştır.

3. Açık uçlu anket formunun uygulaması sonucu elde edilen bilgiler ışığında kapalı uçlu bir anket formu oluşturulmuştur.

Kapalı uçlu formda, kişisel özelliklere çalışma koşullarına ve öğretim sürecine yönelik toplam 35 soru yer almıştır. Anket formu 26 Ağustos 1991 tarihinde uzman görüşüne sunulmuş, öneriler doğrultusunda gerekli değişiklikler yapılmıştır.

4. Düzeltilmiş anket formu, yukarıda belirtilen temel başlıklarda, 35 sorudan oluşturulmuştur. Bu anket

formunun denemesi, 1991-1992 Öğretim yılı içerisinde, Kastamonu Halk Eğitim Merkezinde, 3 Ocak 1992 tarihinde, 32 kişiye uygulanmıştır.

5. Yapılan denemenin analizi sonunda, anket formunda işlemediği görülen sorular elenmiştir. Bir kısım soruların açık uçlu olmasının daha yararlı olacağı kanısı ile açık uçlu hale getirilerek, anket formu son şeklini almıştır. Elde edilen anket formunun özellikleri şöyledir;

a) Deneklerin bazı kişisel özellikleri ile ilgili sorular yer almıştır. Bu sorular; yaş, cinsiyet, branş, çalıştıkları merkezler, eğitim durumları, kadro durumları, usta öğreticilikteki kıdemleri, görevlerine bakışları, öğrenim geçmişlerinde halk eğitime yönelik ders alıp almadıkları, hizmet içi eğitim seminerlerine katılma durumları ve seminerleri değerlendirişleri,

b) Çalışma koşullarına ilişkin olarak kursiyer sağlama ile ilgili, merkez yönetici ve rehber öğretmenlerle ilişkiler, usta öğreticilerin en önemli sorunları, görevlerinin sürekliliği için önerileri ve kurs yerlerinin fiziksel durumuna ilişkin sorular yer almıştır.

c) Öğretim sürecine ilişkin olarak halk eğitimi ile normal okul öğretmenliğini farklı görüp görmedikleri, kurs programlarını kursiyer ihtiyaçlarına uygulamadaki durumları, kursiyerlerle çıkan sorunların kaynağı, öğretmenin sahip olması gereken yeterlilik alanlarında kendilerini ne derece yeterli gördükleri sorulmuştur.

d) 36. soru olarak eklemek istedikleri görüşler, açık uçlu olarak sorulmuştur. EK-3 da görüleceği gibi, 14-19-21-23-35-36. sorular açık uçlu düzenlenmiştir.

6. Son şeklini alan anket formu, Ankara ili belediye sınırları içinde yer alan 9 halk eğitim merkezinde, TABLO III'te belirtilen tarihlerde, toplantıda yer alan kadrolu ve kadrosuz usta öğreticilere elden uygulanmıştır.

TABLO 3
ARAŞTIRMAYA KATILAN 9 HALK EĞİTİM MERKEZİ
VE UYGULAMA TARİHLERİ

HALK MERKEZLERİ	UYGULAMA TARİHLERİ
Altındağ Halk Eğitim Merkezi	15-04-1992
Çankaya Halk Eğitim Merkezi	06-04-1992
Yenimahalle Halk Eğitim Merkezi	16-03-1992
Keçiören Halk Eğitim Merkezi	24-04-1992
Mamak Halk Eğitim Merkezi	06-04-1992
Etimesgut Halk Eğitim Merkezi	01-04-1992
Yedinci Akşam Sanat Okulu Halk Eğitim Merkezi	06-03-1992
Dokuzuncu Akşam Sanat Okulu Halk Eğitim Merkezi	Uygulama Mayıs Ayında Yapılmıştır.
Sincan Halk Eğitim Merkezi	01-04-1992

Toplantıda engelleri nedeni ile bulunamayanlar araştırma kapsamı dışında tutulmuş, ayrıca bazı anketler de geçersiz sayılmıştır.

VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ VE YORUMLANMASI

Anket formundan elde edilen veriler elde çözümlenmiştir. Çözümlemede, 36 soru için hazırlanmış veri döküm çizelgesinden yararlanılmıştır. Açık uçlu soruların (14-19-21-23-35-36) herbiri kendi içinde ortak seçeneklerde gruplanmış, guruplara giren bilgiler veri döküm çizelgesinde, numarası ile işlenmiş gruplama dışındaki bilgiler, "DİĞERLERİ" kodu ile çizelgeye işlenip, görüşler soru numarası altında ayrıca listelenmiştir. Yapılan değerlendirme sonunda frekansı fazla olan görüşler, ilgili soruda tabloya sokulup, yüzdeleri alınmıştır. Tabloya girecek değerde bulunmayanlar, ilgili tablonun altına sıralanmıştır. Bir kısım soruların deneklerce boş bırakıldığı görülmüştür. Bu duruma "cevapsız" adı altında bir sıra ile tabloda yer verilmiştir. Buradaki amaç, soruyu cevaplamadan kaçınmış olma olasılığını değerlendirmektir.

Yapılan bu işlemler sonucunda, her seçeneğin frekansı ve yüzdeleri alınarak tablolar hazırlanmış ve yorumlanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde; araştırmanın bilgi toplama aracından elde edilen bulgular yer almaktadır. Bu bölüm 18 alt başlıktan oluşmaktadır. Bulguların sunulması, bilgi toplama aracındaki soru sırası ile yapılmıştır. Alt başlıkların kapsamına giren sorular, bu başlıklar altında tablolastırılarak sunulmuştur.

1. USTA ÖĞRETİCİLERİN BAZI KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ

Bu alt başlıkta, usta öğreticiler hakkında bazı kişisel özellikler yer almaktadır. Bilgi toplama aracında yer alan, 1.'den 7.'ye kadar olan sorular ile ilgili cevaplar bu alt başlıkta sunulmuştur.

Araştırmaya katılan deneklerin Halk Eğitim Merkezleri'ne göre dağılımları, TABLO 4'de yer almaktadır. Tabloya göre, toplam denek sayısının %19.60'ı, Yenimahalle Halk Eğitim Merkezi'nde görev alan usta öğreticilerden oluşmaktadır. Bunu %16.77 ile, Çankaya Halk Eğitim Merkezi'nde izlemektedir. Deneklerin %14.60'ının, Mamak Halk Eğitim Merkezi'nde görevli olduğu görülmektedir. Keçiören Halk Eğitim Merkezi'nde görevli olan usta öğreticilerden araştırmaya katılanlar, toplam denek sayısının %13.96'sını oluşturmaktadır. Bunu, denek grubunun %11.76'sını oluşturan Sincan Halk Eğitim Merkezi izle-

TABLO 4
USTA ÖĞRETİCİLERİN HALK EĞİTİM MERKEZLERİNE
GÖRE DAĞILIMI

Halk Eğitim Merkezleri	f	%
Altındağ Halk Eğitim Merkezi	36	7.84
Çankaya Halk Eğitim Merkezi	77	16.77
Yenimahalle Halk Eğitim Merkezi	90	19.60
Keçiören Halk Eğitim Merkezi	64	13.96
Mamak Halk Eğitim Merkezi	67	14.60
Sincan Halk Eğitim Merkezi	54	11.76
Etimesgut Halk Eğitim Merkezi	40	8.72
Yedinci Akşam Sanat Okulu Halk Eğitim Merkezi	24	5.22
Dokuzuncu Akşam Sanat Okulu Halk Eğitim Merkezi	7	1.53
TOPLAM	459	100

mektedir. Etimesgut Halk Eğitim Merkezi'nde çalışanların, araştırmaya katılanların %8.72'sini oluşturdukları görülmektedir. Bunu, %7.84 ile Altındağ Halk Eğitim Merkezi ve toplam denek sayısının %5.22'sini oluşturan, 7. Akşam Sanat Okulu Halk Eğitim Merkezi izlemektedir. 9. Akşam Sanat Okulu Halk Eğitim Merkezinin denekler içerisindeki oranı ise %1.53 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo değerlerinden de anlaşılacağı gibi, denek sayısının 3/4 (dörtte üç)'ü, Çankaya Halk Eğitim Merkezi, Yenimahalle Halk Eğitim Merkezi, Keçiören Halk Eğitim Merkezi, Mamak Halk Eğitim Merkezi ve Sincan Halk Eğitim Merkezi olmak üzere beş merkezde

toplanmaktadır.

Usta öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımı, TABLLO-5'te görülmektedir.

TABLO 5
USTA ÖĞRETMENLERİN CİNSİYETLERE
GÖRE DAĞILIMI

Cinsiyetler	f	%
Kadın	456	99.35
Erkek	3	0.65
TOPLAM	459	100

Usta öğretmenlerin %99.35'i kadın, %0.65'i erkektir. Kursların programlarının daha çok kadın becerilerine yönelik olmasından dolayı, kadın oranının fazla olması doğal görülebilir.

Araştırmaya katılan usta öğretmenlerin yaş dağılımları, TABLO-6'da yer almaktadır. Tabloya göre, deneklerinin %36.60'ının 21-25 yaş arasında oldukları görülmektedir. Bunu, %21.78 ile 26-30 yaş arasındaki usta öğretmenler izlemektedir. 46 yaş ve yukarısı, denek grubunun %2.62'sini oluşturmaktadır.

TABLO 6
USTA ÖĞRETİCİLERİN YAŞ DAĞILIMLARI

Yaş Grupları	f	%
20 Yaş ve Aşağısı	39	8.50
21-25 Yaş	168	36.60
26-30 Yaş	100	21.78
31-35 Yaş	62	13.50
36-40 Yaş	56	12.20
41-45 Yaş	22	4.80
46 Yaş ve Yukarısı	12	2.62
TOPLAM	459	100

TABLO 6'da görüldüğü gibi usta öğreticilerin %80.40'ı, 35 yaş ve altındakilerden oluşmaktadır. Bu durumda, usta öğreticilik görevinin genç bir kadroya sahip olduğu söylenebilir.

Usta öğreticilerin mezuniyet durumlarına bakıldığında, (TABLO 7) çoğunluğun kız meslek lisesi mezunu olduğu görülmektedir. Bunu, %25.05 ile genel lise mezunları izlemektedir. İlkokul mezunlarının, denek grubunun %23.75'ini oluşturduğu görülmektedir. Yüksek okul mezunlarının ise denek grubunun %1.96'sını oluşturduğu dikkat çekmektedir.

TABLO 7
USTA ÖĞRENCİLERİN MEZUNİYET DURUMUNA
GÖRE DAĞILIMLARI

Mezun Oldukları Son Eğitim Kurumu	f	%
İlkokul	109	23.75
Ortaokul	96	20.92
Lise (Genel Lise)	115	25.05
Meslek Lisesi	125	27.23
Ticaret Lisesi	5	1.09
Yükek Okul	9	1.96
TOPLAM	459	100.00

Yükek okul mezunlarının, Açıköğretim Fakültesi ve Kız Sanat Eğitimi Yüksek Okulu mezunu oldukları görülmüştür.

Usta öğreticilerin öğrenime devam etme durumları TABLO 8'de görülmektedir. Denek grubunun % 75.82 si gibi büyük bir kısmının bir üst öğrenime devam etmedikleri görülmektedir. Öğrenimlerine devam edenlerin % 10.23 liseyi dışardan bitirmeye çalışmaktadırlar. Çok az bir kısmının (% 1-53) Meslek Lisesini dışardan bitirmeye çalıştığı dikkat çekmektedir.

TABLO 8
USTA ÖĞRETİCİLERİN ÖĞRENİME DEVAM
ETME DURUMU

Usta Öğreticilerin Öğrenim Durumu	f	%
Orta Okul Bitirme	30	6.54
Lise Dışardan Bitirme	47	10.23
meslek Lisesi Dışardan Bitirme	7	1.53
Ticaret Lisesi Dışardan Bitirme	--	-----
Yüksek Okul Bitirme	27	5.88
Devam Etmeyenler	348	75.82
TOPLAM	459	100

TABLO 8'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılanların ancak 1/4 (dörtte bir)'i, bir üst öğrenime devam etmektedir.

Usta öğretmenlerin, %94.78'i kadrosuz usta öğreticidir (TABLO 9). Kadrolu usta öğretmenlerin, denek grubunun %5.22'sini oluşturduğu görülmektedir.

TABLO 9
USTA ÖĞRETİCİLERİN KADRO DURUMU

Kadro Durumu	f	%
Kadrolu Usta Öğretici	24	5.22
Kadrosuz Usta Öğretici	435	94.78
TOPLAM	459	100

Usta öğretmenlerin büyük bir bölümünün, kadrosuz olarak görev yaptığı dikkat çekmektedir. Bu durumda, usta öğretmenlerin kadro sorunlarının olduğu söylenebilir.

Usta öğretmenlerin görevindeki hizmet süreleri incelendiğinde, yığılmanın, %57.52 ile 2-6 yıl hizmeti olanlarda toplandığı görülmektedir. 1 yıldan az hizmet süresi olan deneklerin, grubun %31.16'sını oluşturduğu dikkat çekmektedir.

TABLO 10
USTA ÖĞRETMENLERİN GÖREVLERİNDEKİ
HİZMET SÜRELERİ

Kıdem	f	%
1 Yıldan Az	143	31.16
2 - 6 Yıl	264	57.52
7 - 11 Yıl	49	10.67
12 Yıl ve Yukarı	3	0.65
TOPLAM	459	100

12 yıl ve yukarı hizmet süresi olan usta öğretmenler ise, deneklerin %0.65'ini oluşturmaktadır. Bu durumda, 6 yıl ve daha az hizmet süresi olanların, grubun %88.68'ini oluşturduğu gözlenmektedir. Böyle bir sonucun ortaya çıkmasının nedeni, usta öğreticiliğin sürekli bir iş olarak görülmemesi olabilir.

2. USTA ÖĞRETİCİLERİN GÖREVLERİNE BAKIŞLARI

Bu alt başlıkta, usta öğreticilerin görevlerini hangi gözle gördükleri ortaya konulmaya çalışılacaktır. Bu alt başlık, bilgi toplama aracının 8. sorusuyla ilişkilidir.

TABLO 11
USTA ÖĞRETİCİLERİN GÖREVLERİNE
BAKIŞLARI

Görüşler	f	%
Zevkli Bir İş alanı Olarak	202	44.00
Boşta Kalmayı Önleyen İş Alanı Olarak	87	18.95
Geçim Sağlamaya Yönelik Bir İş Alanı Olarak	215	46.84
Başka Belirtiniz	15	3.26

* Yüzdelere toplam denek sayısı olan 459 üzerinden alınmıştır.

Usta öğreticilerin büyük bir çoğunluğu kadrosuz olarak çalışmaktadır (TABLO 9). Bu özelliklerinden dolayı, görevlerini nasıl algıladıkları, önem taşımaktadır. Usta öğreticilerin görevlerine nasıl baktıkları, TABLO 11'de görülmektedir. Araştırmaya katılanların %46.84'ü usta öğreticiliği "Geçim sağlamaya yönel bir iş olarak" düşünmektedir. "Zevkli bir iş alanı" olarak düşünen deneklerin oranı ise %44.00 olarak gözlenmektedir. Gurubun %3.26'sının ise "Başka belirtiniz" seçeneğinde ortaya koydukları görüşler aşağıdaki şekilde özetlenebilir;

a) Sigorta eksikliğini tamamlamak

b) Farklı bir çevre kazanmak

Verilerden anlaşılabacağı, usta öğreticilerin yarısına yakınının görevlerini, geçim sağlamaya yönelik bir iş olarak gördükleri söylenebilir.

3. USTA ÖĞRETİCİLERİN BRANŞ DURUMU

Bu alt başlıkta, usta öğreticilerin branş dağılımları sunulacaktır. Bilgi toplama aracının 9. sorusu. Bu başlık altında incelenmiştir.

TABLO 12

USTA ÖĞRETİCİLERİN BRANŞ DURUMLARI

Branşlar	f	%
Biçki Dikiş	136	29.62
Makina-Nakış	193	42.04
El Sanatları	63	13.72
Giyim	98	21.35
Kumaş Boyama	4	0.87
Çiçek	4	0.87
El Nakışı	12	2.61
Trikotaj	10	2.17
Diğerleri	16	3.48

* Yüzdelere toplam denek sayısı olan 459 üzerinden alınmıştır.

Usta öğreticilerin branş durumları, TABLO 12'de yer almaktadır. Branşlardan en yaygını, %42.04 ile "Makina-Nakışı"dır. Bunu %29.62 ile, "Biçki-Dikiş" izlemektedir. Giyim branşında kurs veren usta öğreticiler ise, araştırmaya katılanların %21.35'ini oluşturmaktadır. Bunu %13.72 ile, El sanatları branşı

izlemektedir. Trikotaj, El Nakışı, Çiçek gibi branşlarda olanlar düşük orandadırlar. Branşlarla ilgili soruya, "Diğerleri" seçeneğinde belirtilen branşlar şunlardır;

- Makrome
- Vitray
- Seramik
- Ev ekonomisi
- Bilgisayar
- Dekoratif resim
- İpek Halıcılık
- Yün ve Kilim Dokuma
- Yorgancılık
- Saç bakım
- Manikür
- Pedikür
- Konfeksiyon
- Resim

Dikkatle incelendiğinde en yaygın branşların sırasıyla, Makina, Nakış, Biçki-Dikiş ve Giyim branşları olduğu göze çarpmaktadır. Bu tür branşların uygulamaya daha açık olmasından dolayı, kurs sayılarının fazla olduğu söylenebilir.

4. GEÇMİŞ ÖĞRENİMLERİNDE HALK EĞİTİMİ DERSİ ALMA DURUMLARI

Bu alt başlıkta usta Öğreticilerin Halk Eğitimi alanında çalışmadan önce, geçmiş öğrenimlerinde herhangi bir Halk Eğitimi dersi alıp almadıkları incelenmiştir.

TABLO 13
GEÇMİŞ ÖĞRENİMLERİNDE HALK EĞİTİMİ
DERSİ ALIP ALMADIKLARI

Görüş	f	%
Evet	--	--
Hayır	459	100
TOPLAM	459	100

Bilgi toplama aracının 10. sorusu olan, "Usta Öğretici olmadan önce Halk Eğitimi konusunu içine alan bir ders aldınız mı?" sorusuna deneklerin tamamının, geçmiş öğrenimlerinde hiçbir Halk Eğitim dersi almadıklarını belirten "HAYIR" seçeneğini işaretleyerek cevap verdikleri görülmüştür. Buna göre, usta öğreticilerin, Halk Eğitim alanına ilişkin eksiklikleri olduğu söylenebilir.

5. USTA ÖĞRETİCİLERİN HİZMET İÇİ EĞİTİM DURUMLARI

Bilgi toplama aracının, 11,12,13. sorularına verilen cevapların icneleneceği bu bölüm usta öğreticilerin hizmet içi eğitime katılma durumlarını ortaya koyacaktır.

Deneklerin, hizmet-içi eğitim seminerlerine katılma durumları, TABLO 14'te belirtilmiştir. Grubun %88.02'si, hizmet-içi eğitim semirlerine katıldığını belirtmiştir. Geri kalan %11.98'i herhangi bir hizmet-içi eğitim seminerine katılmadığını, "HAYIR" seçeneğinde dile getirmiştir.

TABLO 14
USTA ÖĞRETİCİLERİN HİZMET İÇİ EĞİTİM SEMİNERLERİNE
KATILMA DURUMU

Görüş	f	%
Evet	404	88.02
Hayır	55	11.98
TOPLAM	459	100

Tablodan anlaşılacağı gibi, grubun büyük bir çoğunluğunun, hizmet-içi eğitim seminerine katıldıkları görülmektedir. Fakat ilginç olan, bir kısım usta öğreticilerin, herhangi bir hizmet-içi eğitim seminerine katılmaksızın görevlendirilmiş olmasıdır. Düzenlenen hizmet içi eğitim seminerlerinin, gerek nicelik, gerekse nitelik olarak yeterli bulunmadığı çeşitli araştırmalarda dile getirilmiştir. Bu durumda, az bir kısmının da olsa, hizmet-içi eğitim seminerlerinden geçirilmeksizin görevlendirilmesi, önemli bir eksiklik olarak görülebilir.

TABLO 15
USTA ÖĞRETİCİLERİN KATILDIKLARI HİZMET İÇİ
EĞİTİM SEMİNERLERİNİN KONU DURUMU

Hizmet İçi Eğitim Seminer Konuları	f	%
Usta Öğreticilik İle İlgili Temel Bilgiler (Halk Eğitiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler)	298	62.96
Branşla İlgili (Alan Bilgisi)	284	61.87
Genel Kültür	204	44.44
Cevapsız	55	11.98

* Yüzde ler toplam denek sayısı olan 459 üzerinden alınmıştır.

Halk Eğitimi merkezlerinde çalışan usta öğreticilerin, hizmet içi eğitim seminerlerinde yer alan konulara ilişkin cevapları, TABLO 15'te görülmektedir. Araştırmaya katılan denekler, hizmet-içi eğitim seminerlerinde "Usta öğreticilik ile ilgili temel bilgiler (Halk Eğitimde Kullanılan Yöntem ve Teknikler)" verildiğini %62.96 oranında dile getirmişlerdir. Bunu %61.87 ile, "Branşla ilgili (Alan Bilgisi)" konularda bilgiler verildiğini belirtenler izlemektedir. "Genel Kültür" konusuna değinildiğini belirtenler gurubun %44.44'ünü oluşturmaktadır. Buradan, hizmet-içi eğitim seminerlerinin ağırlıkla, usta öğreticilik ile ilgili temel bilgiler ve branş konusunda olduğu söylenebilir. Çeşitli araştırmalarda,

hizmet-içi eğitim seminerlerinin branşa ağırlık verdiği görülmektedir. TABLO verilerine göre; ağırlığın, branşla birlikte, usta öğreticilik ile ilgili meslek bilgisine doğru kaydığı düşünülebilir.

Usta Öğreticilerin katıldıkları en uzun süreli hizmet-içi eğitim seminerinin, %66.66 ile 1 aydan az sürede olduğu görülmektedir (TABLO 16).

TABLO 16
USTA ÖĞRETİCİLERİN KATILDIKLARI HİZMET İÇİ
EĞİTİM SEMİNERLERİNİN SÜRESİ

Seminer Süreleri	f	%
1 aydan az	306	66.66
1-2 ay arası	83	18.10
3-4 ay arası	14	3.05
5 aydan fazla	1	0.21
Cevaplamayan	55	11.98
TOPLAM	459	100

1-2 ay arasında hizmet içi eğitim seminerine katılanlar, denek grubunun %18.10'unu oluşturmaktadır.

Buna göre, hizmet-içi eğitim seminerlerine katılanların büyük çoğunluğunun, 1 aydan az süreli seminerden geçirildiklerini, bu nedenle halk eğitimi gibi özel çaba gerektiren bir alanda, çok kısa süreli seminerlerin etkili olmayabileceği düşünülebilir. Usta öğreticilerin çoğunluğunun, 6 yıl ve aşağısı hizmet süreleri olduğuna dikkat edilirse (TABLO 10), kısa süreli seminerlerle yetiştirme etkinliğinin geliştirildiği söylenebilir.

6. USTA ÖĞRETİCİLERİN KATILDIKLARI HİZMET-İÇİ EĞİTİM SEMİNERLERİNİN YARAR DURUMU

Bu alt bölümde, bilgi toplama aracının açık uçlu olarak düzenlenen 14. sorusuna verilen cevaplar yer almıştır.

TABLO 17
USTA ÖĞRETİCİLERİN KATILDIKLARI HİZMET İÇİ EĞİTİM
SEMİNERLERİNİN HANGİ ALANLARDA YARARLI
OLDUĞU HAKKINDA GÖRÜŞLERİ

Görüşler	f	%
Genel Kültür	106	23.10
Meslek Bilgisi (Öğretmenlikle ilgili)	215	46.84
Alan Bilgisi (Brans ile ilgili)	202	44.00
Başka Belirtiniz	5	1.10
Hiçbir Yardımı Olmuyor	13	2.80
Cevapsız	21	4.57

* Yüzdelere toplam denek sayısı olan 459 üzerinden alınmıştır.

Açık uçlu olarak düzenlenen, "Katıldığınız hizmet-içi eğitim semineri sizce hangi yönlerden yararlı oldu, belirtiniz". Şeklindeki 14. soruya, usta öğreticilerin %46.84 ağırlıkla meslek bilgisi (usta öğreticilik ile ilgili temel bilgiler), %44.00 ağırlıkla brans bilgisi ve %23.10 ağırlıkla genel kültür konularında yararlı olduğunu belirttikleri görülmüştür. "Başka belirtiniz" seçeneğinde, gurubun %1.10'u, "kursiyerlerle ilişkiler konusunda yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Hiçbir yararı olmadığını belirtenler, deneklerin %2.80'ini oluşturmaktadır. Hizmet-içi eğitim seminerlerine katılanlardan bir

kısımının, 14 soruyu cevaplamadıkları görülmüştür.

TABLO 17 izlendiğinde, usta öğreticilerin, ağırlıklı meslek bilgisi, usta yöneticilik ile temel bilgiler ve branş bilgisi (alan bilgisi) konularında yararlandıklarını söylemek olanaklıdır. Bu durum, TABLO 15'teki verileri de doğrulamaktadır.

TABLO 18
HİZMET İÇİ EĞİTİM SEMİNERLERİNDE YETİŞKİN
EĞİTİMİNE İLİŞKİN BİLGİLERE YER VERİLME DURUMU

Görüşler	f	%
Evet	336	73.20
Hayır	68	14.80
Cevapsız	55	12.00

Usta öğreticilerin %78.20'si, katıldıkları hizmet içi seminerlerde, yetişkin eğitime ilişkin bilgilere yer verildiğini belirtmiştir. Bunu %14.80 ile, "HAYIR" seçeneğini işaretleyerek, seminerlerde yetişkin eğitime ilişkin bilgilere yer verilmediğini belirtenler izlemektedir. Deneklerin %12.00 kadarı, hizmet-içi eğitim seminerine katılmadıkları için görüş bildirmemiştir (TABLO 18).

Usta öğreticilerin cevapları incelendiğinde, hizmet-içi eğitim seminerlerinde, yetişkin eğitime ilişkin bilgilere çoğunlukla yer verildiği görülmektedir.

7. KURS YERİ SAĞLAMA

Bu alt başlıkta usta öğreticilerin kurs yeri sağlama durumu incelenmiştir. Bilgiler 16 ve 17. sorulara verilen cevapları kapsamaktadır.

TABLO 19
KURS YERİ SAĞLAMA KONUSUNDA GÜÇLÜK
ÇEKİP ÇEKMEME DURUMU

Görüşler	f	%
Evet	229	49.90
Hayır	230	50.10
TOPLAM	459	100

Usta öğreticilerden, kurs yeri sağlama konusunda güçlük çektiğini belirtenler, grubun %49.90'nını oluşturmaktadır. Kurs yeri sağlamada güçlük çekmediğini "HAYIR" seçeneğinde belirtenler %50.10 olarak görülmektedir. Bu durumda, usta öğreticilerin yarısının kurs yeri sağlamada güçlük çektikleri söylenebilir. TABLO 20'de kurs yerlerinin yarısının "Halk Eğitimi Merkez Müdürlüğü" kanalı ile sağlandığı görülmektedir. Böyle bir durum, kurs yeri sağlamada güçlük çekmelerinin nedeni olabilir. Halk Eğitim Merkez Müdürlüğü dışında sağlanan kurs yerlerinin, bazı güçlükler ile açıldığı söylenebilir.

TABLO 20
USTA ÖĞRETİCİLERİN KURS YERİNİ
SAĞLADIKLARI KAYNAKLAR

Görüşler	f	%
Kendi çabanızla kursiyerler aracılığı ile	218	47.49
Muhtarlar ile işbirliği ile	53	11.54
Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü Kanalı ile	230	50.10
Halk Eğitim Merkezi Derneği Aracılığı ile	13	2.83
Başka Belirtiniz	3	0.65

* Yüzdelere toplam denek sayısı olan 459 üzerinden alınmıştır.

Usta öğreticilerin kurs yerlerini hangi kaynaklardan sağladıkları TABLO 20'de belirtilmiştir. Veriler incelendiğinde, kurs yerlerinin %50.10'unun "Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü Kanalı ile" karşılandığı görülmektedir. Usta öğreticilerin kurs yerlerini kendi çabalarıyla ve kursiyerler aracılığı ile bulma durumu, %47.49'dur. Bu durumda kurs yeri sağlama konusunda Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü'nün, usta öğreticilerin ancak yarısına yardımcı olabildiği; diğer yarısının ise büyük çoğunluğuyla, kendi çabalarıyla ve kursiyerler aracılığı ile kurs yerlerini sağladıkları söylenebilir.

8. KURS İLE İLGİLİ SORUNLARIN MERKEZ MÜDÜRLERİNE İLETİLMESİ DURUMUNDA MERKEZ MÜDÜRLERİNİN TUTUMLARI

Bu alt başlıkta kurs ile ilgili sorunların merkez müdürlerince nasıl karşılandığı usta öğreticilerin gözüyle ortaya konulmuştur. Bilgi toplama aracının 18. ve 19. soruları bu alt başlıkta sunulacaktır.

Merkez müdürlerinin kendilerine getirilen sorunlar karşısındaki tutumlarına ilişkin usta öğretici görüşleri TABLO 21'de görülmektedir.

TABLO 21

KURS İLE İLGİLİ SORUNLARIN MERKEZ MÜDÜRLERİNE İLETİLMESİ DURUMUNDA MERKEZ MÜDÜRLERİNİN TUTUMLARI

Görüşler	f	%
Kendisi çözümlemeye çalışıyor	45	9.80
Sorunu Dinliyor Birlikte Çözmeyi Öneriyor	327	71.26
Yalnızca Öneride Bulunuyor	55	11.98
Sorun Getirilmesinden Hoşlanmadığını Söylüyor	15	3.26
Başka Belirtiniz	17	3.70
TOPLAM	459	100

Usta öğreticilerin %71.26'sı merkez müdürünün sorunu dinleyip birlikte çözmeyi önerdiğini belirtmektedir. Deneklerin %11.98'i merkez müdürünün sorunlara yalnızca öneri getirdiğini dile getirmişlerdir. "Başka Belirtiniz" seçeneğinde usta öğretmenler tarafından ortaya koyulan görüşler;

- Sorun olmamasından dolayı sorun götürmedikleri

- Kurs sorunlarını kursta kendileri çözdükleri için sorun götürmedikleri olarak gruplanabilir.

Veriler incelendiğinde merkez müdürlerinin büyük bir çoğunlukla sorunları usta öğretmenlerle birlikte çözme eğiliminde oldukları söylenebilir. Merkez Müdürlerinin çok azının sorun getirilmesinden hoşlanmadığını belirttikleri görülmektedir.

TABLO 22
HALK EĞİTİM MERKEZİ MÜDÜRÜNÜN YARDIMCI
OLDUĞU KONULAR

Görüşler	f	%
Her konuda yardımcı oluyor	205	44.66
Bransla ilgili konuda	17	3.70
Öğretimle ilgili	25	5.44
Öğrenci ilişkilerinde	36	7.84
Yer sağlamada	73	15.90
Araç Gereç Sağlamada	79	17.21
Hiç bir yardımcı olmuyor	24	5.22
Cevapsız	57	12.41

* Yüzdeler toplam denek sayısı olan 459 üzerinden alınmıştır.

Bilgi toplama aracında açık uçlu olarak düzenlenen "Halk Eğitimi Merkezi Müdürü daha çok hangi konularda yardımcı oluyor" şeklindeki 19. soruya deneklerin verdikleri cevaplar TABLO 22'de yer almaktadır. Araştırmaya katılanların %44.66'sı "Her

konuda yardımcı oluyor" görüşünde birleşmektedir. "Araç Gereç Sağlama" konusunda yardımcı olduğunu belirtenler denek grubunun %17.21'ni oluşturmaktadır. "Yer Sağlama" konusunda yardımcı olduğunu dile getirenlerin ise usta öğreticilerin %15.90'nını oluşturduğu görülmektedir.

Merkez Müdürlerinin "Hiçbir yardımı olmadığı" kanısında olanlar ise denek grubunun %5.2'si kadardır. Bir kısım deneklerin Halk Eğitim Merkezi Müdürünün yardımcı olduğu konular hakkındaki 19. soruyu cevapsız bıraktıkları görülmektedir.

Tablo verileri incelendiğinde merkez müdürlerinin branş ile ilgili konularda daha az yardımcı oldukları görülmektedir. Daha çok "Yer Sağlama" ve "Araç Gereç Sağlama" konularında yardımcı oldukları dikkat çekmektedir.

9. KURS İLE İLGİLİ SORUNLARIN REHBER ÖĞRETMENLERE İLETİLMESİ DURUMUNDA REHBER ÖĞRETMENLERİN TUTUMLARI

Bilgi toplama aracının 20. ve 21. sorularıyla ilgili olan bu alt bölümde usta öğreticilerin rehber öğretmenlere götürdükleri sorunlara karşı rehber öğretmenlerin tutumları yer almaktadır.

Usta öğreticilerin %72.98'inin rehber öğretmenin sorununu dinleyip, birlikte çözmeyi önerdikleri konusunda görüş bildirdikleri görülmektedir. Bunu %13.09 "Yalnızca Öneride Bulunuyor" görüşü izlenmektedir (TABLO 23).

TABLO 23
KURS İLE İLGİLİ SORUNLARIN REHBER ÖĞRETMENLERE
İLETİLMESİ DURUMUNDA REHBER
ÖĞRETMENLERİN TUTUMLARI

Görüşler	f	%
Kendisi çözmeye çalışıyor	19	4.14
Sorunu dinliyor, birlikte çözmeyi öneriyor.	335	72.98
Yalnızca öneride bulunuyor	60	13.09
Sorun getirilmesinden hoşlanmadığını söylüyor	38	8.27
Başka Belirtiniz	7	1.52
TOPLAM	459	100

Usta öğreticilerin %8.27'si rehber öğretmen "sorun getirilmesinden hoşlanmadığını" dile getirmektedir. Deneklerden %1.50'si "Başka Belirtiniz" seçeneğinde şu görüşleri bildirmişlerdir.

- Rehber öğretmenler amaca uygun çalışmıyor
- sorun çıkmadığı için sorun götürmüyorum

Görüldüğü gibi rehber öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu usta öğreticilerin kendilerine getirdiği sorunları dinleyip birlikte çözme eğiliminde oldukları görülmektedir. Bu yönüyle rehber öğretmenlerin tutumları merkez müdürlerinin tutumlarıyla benzeşmektedir (TABLO 21).

Dikkat çekici bir nokta rehber öğretmenlerin merkez müdürlerine göre daha fazla, "sorun getirilmesinden hoşlanmadıklarını" dile getirmeleridir.

Usta öğreticilerin %52.28'i rehber öğretmenlerin "Her konuda yardımcı olduklarını

belirtmektedirler" Branşla ilgili konularda yardımcı olduğunu dile getirenler ise denek grubunun %13.28'ini oluşturmaktadırlar (TABLO 24).

TABLO 24

REHBER ÖĞRETMENLERİN YARDIMCI OLDUĞU KONULAR

Görüşler	f	%
Her konuda yardımcı oluyor	240	52.28
Branşla ilgili konularda	61	13.28
Öğretimle ilgili konularda	45	9.80
Öğrenci ile ilgili konularda	49	10.67
Araç Gereç konularda	9	1.96
Hiç bir yardımı olmuyor	40	8.71
Diğerleri	4	0.87
Cevapsız	48	10.45

* Yüzdelere toplam denek sayısı olan 459 üzerinden alınmıştır.

Öğrenci ile ilgili konularda yardımcı olduğunu, usta öğreticilerin %10.67'si belirtmektedir. "Öğretim ile ilgili konularda" ise denek grubunun %9.80'i rehber öğretmenlerden yardım gördüklerini dile getirmişlerdir. Hiçbir yardımı olmuyor biçiminde görüş bildirenler ise araştırmaya katılanların %8.71'ini oluşturmaktadır. Diğerleri seçeneğinde belirtilen görüşler "Kurs düzenlemesi ve sergi düzenlemesi" konusunda toplanmaktadır. Usta öğreticilerin %10.45'inin rehber öğretmenlerinin hangi konularda yardımcı oldukları sorusunu cevapsız bıraktıkları görülmüştür. Tablo verileri dikkate alındığında usta

öğreticilerin yarısının "Rehber öğretmenlerin her konuda yardımcı olduğu" görüşünde birleştikleri görülmektedir. Bunun dışındaki görüşler incelendiğinde "Branşla İlgili" konularda "öğretmenle ilgili konularda" "öğrenci ile ilgili konularda" yardımcı olduğu gözlenmektedir. Bu yönüyle rehber öğretmenlerin yardımcı olduğu konuların, merkez müdürlerinin yardımcı olduğu konulardan farklılaştığı görülmektedir. Kısaca merkez müdürlerinin "Yer Sağlama" ve "Araç Gerek" sağlama konularındaki yardımlarına karşılık, rehber öğretmenlerin yardımlarının branşla ve öğretmenlik bilgisi ile ilgili konularda toplandığı söylenebilir.

10. USTA ÖĞRETİCİLERİN EN ÖNEMLİ SORUNLARI

Bu alt bölümde usta öğreticilerin en önemli gördükleri sorunları açıklanmıştır. Bu amaçla, bilgi toplama aracının 32. sorusu incelenmiştir.

TABLO 25

USTA ÖĞRETİCİLERİN EN ÖNEMLİ SORUNLARI

Görüşler	f	%
Ücret Yetersizliği	392	85.40
Kursa ulaşım güçlükleri	145	31.59
Öğretmenler ve diğer merkez personeli tarafından küçük görülmek	167	36.28
Kadrolu olmamak	390	84.96
Çalışma saatlerinin düzensizliği	21	4.57
Eğitim düzeyinin düşük olması	29	6.31
Branşta yeterince yetişmemiş olmak	18	3.92
Başka Belirtiniz	2	0.43

* Vüzdeler toplam örnek sayısı olan 459 üzerinden alınmıştır

Usta Öğreticilerin en önemli buldukları sorunlara ilişkin veriler TABLO 25'te görülmektedir. Ancak Grubun %85.40'ının "Ücret Yetersizliği"ni sorun olarak gördükleri dikkat çekmektedir. Halk Eğitim Merkezindeki "Öğretmenler ve diğer merkez personeli tarafından küçük görülmek" durumunu sorun olarak dile getirenler araştırmaya katılanların %36.38'ini oluşturmaktadır. "Kurs'a ulaşım güçlükleri"ni sorun olarak kabul edenler ise grubun %31.59'unu oluşturmaktadır. Veriler incelendiğinde usta öğreticilerin en önemli buldukları üç sorunun,

1. Ücret sorunu
2. kadro sorunu
3. Öğretmenler ve diğer merkez personeli tarafından küçük görülmek olduğu söylenebilir.

11. USTA ÖĞRETİCİLERİN USTA ÖĞRETİCİLİK GÖREVİNİ İLİŞKİN BEKLENTİLERİ

Usta Öğreticilerin, usta öğreticilik görevini sürekli bir görev olarak düşünebilmeleri için ne gibi beklentileri olduğu bu alt başlıkta incelenmiştir. Bilgi toplama aracının açık uçlu olarak düzenlenen 23. sorusunu kapsamaktadır.

TABLO 26
USTA ÖĞRETİCİLİĞİN SÜREKLİ BİR GÖREV OLABİLMESİ İÇİN
GEREKEN KOŞULLAR

Koşullar	f	%
Eğitim düzeyi yükseltilmeli	24	5.22
Sosyal haklar verilmeli	26	5.66
Sabit görev yerleri olmalı	22	4.79
Ücret düzenlenmeli	116	25.27
Kadro verilmeli	232	50.54
Yetiştirme seminerlerinin süreleri uzatılmalı	22	4.79
Görevde Yeterlilik Aranmalı	58	12.63
Diğerleri	141	30.71
Cevapsız	63	13.72

* Yüzdelere toplam denek sayısı olan 459 üzerinden alınmıştır.

Usta öğreticilerin görevlerinin sürekli bir görev olabilmesi için yerine getirilmesini bekledikleri koşullar TABLO 26'da görülmektedir.

Deneklerin %50.54'ü usta öğreticilik görevinin sürekli olabilmesi için "Kadro Verilmesi" gerektiği görüşü üzerinde birleşmektedir. Bunu %25.27 ile "ücretlerin düzenlenmesi" görüşü izlemektedir. Görevin sürekliliği için "Görevde Yeterlilik Aranması"'nın gerektiğini dile getirenler deneklerin %12.63'ünü oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılanların %30.79'unun "Diğerleri Seçeneği"'nde belirttikleri görüşler:

- Araç gereçlerinin yeterince sağlanması

- Kurs yerlerinin halk eğitim merkezi tarafından sağlanması

- Branşlar konusunda yetiştirilmek
- Yaz tatilinde sigortalılığın devamı
- Birden fazla branşta yetiştirilmek
- Kadro sınavlarının çok açılması
- Bazılarına ayrıcalıklı davranılmasının kalk-

ması

- Görevlendirmede meslek lisesi çıkışlılara öncelik tanınması

- Mesleki dayanışma sağlanması

- Belirli bir hizmet süresinden sonra Halk Eğitim Merkezinde yetkili personel tarafından kadro teklifinde bulunması.

TABLO 26'daki veriler incelenildiğinde deneklerin yarısının görevinin sürekli bir görev olarak görülmesini "Kadro verilmesi"'ne bağlı gördükleri söylenebilir.

12. KURS YERLERİNİN FİZİKSEL DURUMU

Bilgi toplama aracının 24-25-26-27-28-29. sorularını içine alan bu alt bölümde, usta öğreticilerin kurs yerlerinin fiziksel durumuna ilişkin görüşleri sunulmuştur.

Usta öğreticilerin çalıştıkları kurs yerlerinin sağlık koşullarına uygunluğu konusundaki görüşleri TABLO 27'de görölmektedir.

Araştırmaya katılan deneklerin %50.76'sı kurs yerlerinin sağlık koşullarına uygun olduğunu "EVET" seçeneğinde belirtmişlerdir.

TABLO 27
ÇALIŞILAN KURS YERLERİNİN SAĞLIK
KOŞULLARINA UYGUNLUĞU

Görüşler	f	%
Evet	233	50.76
Hayır	68	14.82
Kısmen	158	34.42
TOPLAM	459	100

Kurs yerlerinin sağlık koşullarına uygun olmadığını "HAYIR" seçeneğinde belirtenler ise denek grubunun %14.82'sini oluşturmaktadır. Kısmen sağlık koşullarına uygun olduğunu söyleyenlerin ise deneklerin %34.42'si olduğu görülmektedir.

Usta öğretmenlerin belirttikleri kadarıyla kurs yerlerinin ancak yarısının sağlık koşullarına uygun olduğu sonucuna varabilir. Diğer yarısının ise sağlık koşullarına uygun olmayan ya da "KISMEN" uygun olan yerlerde kurs verdikleri söylenebilir. Usta öğretmenlerin yarıya yakını kurs yerlerini kendi çabalarıyla ve kursiyer aracılığıyla sağladığı düşünülmürse (TABLO 20) kurs açabilmek için usta öğretmenleri elverişsiz kurs yerlerinde çalışmalarını yadırgamamak gerekir.

Kurs yerlerinin aydınlatma durumuna ilişkin usta öğretici görüşleri TABLO 28'de yer almaktadır. Usta öğretmenlerin %66.90'ı çalıştıkları kurs

yerlerinin aydınlatmasını yeterli bulduklarını belirtmişlerdir. "KISMEN" yeterli bulanlar, deneklerin %21.78'ini oluşturmaktadır. Grubun %11.32'si ise kurs yerlerinin aydınlatmasını yeterli bulamamaktadır.

TABLO 28
ÇALIŞILAN KURS YERLERİNİN AYDINLATMA DURUMU

Görüşler	f	%
Evet	307	66.90
Hayır	52	11.32
Kısmen	100	21.78
TOPLAM	459	100

Kurs yerlerinin aydınlatılması konusunda deneklerin yaklaşık üçte birinin aydınlatma durumunu "Yetersiz" ya da "kısmen yeterli" yerlerde çalışmak durumunda kaldıkları söylenebilir.

Usta öğreticilerin %45.10'u kurs yerlerinin ısınma durumunun yeterli olduğunu "EVET" seçeneğini işaretleyerek belirtmişlerdir (TABLO 29). "KISMEN" yeterli olduğunu belirtenler araştırmaya katılanların %26.80'ini oluşturmaktadır. Kurs yerlerinin ısı durumlarını yetersiz bulanlar usta öğreticilerin %28.10'unu oluşturmaktadır.

TABLO 29
ÇALIŞILAN KURS YERLERİNİN ISINMA DURUMU

Görüşler	f	%
Evet	207	45.10
Hayır	129	28.10
Kısmen	123	26.80
TOPLAM	459	100

Tablo değerlerine göre kurs yerlerinin ısınma durumunu usta öğreticilerin yarısını aşkını tamamen ya da kısmen yetersiz buldukları söylenebilir. Bu durumda kurs yerlerinde ısınma gücü çekildiği söylenebilir.

Usta öğreticilerin çalıştıkları kurs yerlerinin büyüklük durumuna ilişkin görüşleri TABLO 30'da belirtilmiştir.

TABLO 30
ÇALIŞILAN KURS YERLERİNİN BÜYÜKLÜK DURUMU

Görüşler	f	%
Evet	221	48.14
Hayır	145	31.60
Kısmen	93	20.26
TOPLAM	459	100

Usta öğreticilerden %48.14'ü kurs yerinin büyüklüğünü yeterli gördüklerini söylemektedirler. Denek gurubunun %51.86'sının kurs yerlerinin büyüklüğünü tamamen ve kısmen yetersiz buldukları gözlenmektedir.

Deneklerin görüşleri incelendiğinde büyüklük yönünden kurs yerlerinin yarıdan fazlasının yeterli olmadığı söylenebilir.

Etkinlikleri genellikle uygulamaya yönelik olan halk eğitiminde, araç ve gereç hem nicelik ve hem de nitelik yönünden büyük önem taşımaktadır. Bilgi toplama aracında, çalışılan kurs yerinin araç-gereç durumuna ilişkin olarak usta öğreticilere yöneltilen 28. soruya verilen cevaplar TABLO 31'de yer almaktadır.

Denek gurubunun %28.54'ü kurs yerinin araç-gerecinin yeterli olduğunu belirtmiştir. Diğerleri ise kurs yerinin araç-gereç gurubunun tamamen veya kısmen yetersiz olduğunu söylemektedir.

Kurs yerlerinin %71.46'sı gibi büyük bir kısmının araç ve gereç yönünden güçlük çektiği söylenebilir.

TABLO 31
ÇALIŞILAN KURS YERLERİNİN ARAÇ GEREÇ DURUMU

Görüşler	f	%
Evet	131	28.54
Hayır	207	45.00
Kısmen	121	26.36
TOPLAM	459	100

Onarımın teknik bir etkinlik olmasından dolayı usta öğreticilerin daha çok bakım yapmaları beklenmektedir. Araç-gereçlerin bakımını yapma durumuna ilişkin usta öğretici görüşleri TABLO 32'de görülmektedir. Usta öğreticilerin yarısından fazlası %52.28 araç ve gereçlerin bakımını yapabildiklerini "EVET" seçeneğinde dile getirmişlerdir. Buna karşın

TABLO 32
USTA ÖĞRETİCİLERİN ÇALIŞILAN KURS YERİNİN
ARAC GEREÇLERİNİN BAKIMINI YAPMA DURUMU

Görüşler	f	%
Evet	240	52.28
Hayır	42	9.16
Kısmen	177	38.56
TOPLAM	459	100

Yarıya yakınının araç gereçlerin bakımını ya hiç ya da kısmen yapamadıkları görülmektedir.

Usta öğreticilerin araç gereç bakımı konusunda yetiştirilmeleri gerektiği düşünülebilir.

13. USTA ÖĞRETİCİLERİN KENDİ MESLEKLERİNİ NORMAL OKUL ÖĞRETMENLİĞİNDEN FARKLI ALGILAYIP ALGILAMADIKLARI

Bu alt bölümde bilgi toplama aracının 30. sorusu incelenmiştir. Öğretmenlik, meslek olarak "Genel Kültür", "Öğretmenlik Bilgisi" ve "Branş Bilgisi" yönünden yetişmiş olmayı gerektirmektedir. Ayrıca öğretmenlerin yüksekokul mezunu olmaları gerekmektedir. Halk Eğitim alanındaki öğretmenlerin geliş kaynaklarının çeşitlilik gösterdiği görülmektedir (TABLO 7).

TABLO 33
USTA ÖĞRETİCİLERLE OKUL ÖĞRETMENLİĞİ
ARASINDA FARK GÖRÜP GÖRMEDİKLERİ

Görüşler	f	%
Hiçbir farkı yok	63	13.72
Halk Eğitiminde öğrencilerin (kursiyerlerin) çoğunluğu yetişkin olduğu için öğrenciye yaklaşım farklıdır. (Hoşgörü ve Esneklik gibi)	336	73.20
Başta belirtiniz	60	13.08
TOPLAM	459	100

Usta öğreticilerin halk eğitiminde yapılan öğretmenlik ile normal okul öğretmenliğinin farklı olup olmadığına ilişkin görüşleri incelendiğinde; %73.20'sinin "Halk Eğitiminde Öğrencilerin (kursiyerlerin) çoğunluğu yetişkin olduğu için

öğrenciye yaklaşım farklıdır (hoşgörü ve esneklik)" görüşünde birleştikleri görülmektedir. Araştırmaya katılanların %13.72'sinin hiçbir fark olmadığı kanısında oldukları dikkat çekmektedir. Deneklerin %13.08'i "Başka Belirtiniz" seçeneğinde şu görüşleri bildirmişlerdir:

- Eğitim öz geçmişleri farklıdır
- Kadro durumları farklıdır
- Ücret durumları farklıdır
- Saygınlıkları farklıdır.

Usta öğreticilerin büyük bir çoğunluğu halk eğitim öğretmenliğinin daha hoşgörülü ve esneklik gerektiren bir meslek olduğu görüşünü paylaşmaktadır. Usta öğreticilerin bir kısmı hiçbir fark olmadığını dile getirmişlerdir. Bu konuyla ilgili olarak Halk Eğitimi alanının özelliklerini farkedemedikleri söylenebilir.

14. USTA ÖĞRETİCİLERİN KURS PROGRAMLARINI KURSİYER İHTİYAÇLARINA UYARLAMA DURUMU

Bu alt bölümde kurs programlarını, kursiyer ihtiyaçlarına uyarlama konusunda usta öğreticilerin güçlük çekip çekmedikleri, eğer güçlük çekiyorlarsa bunun nedeninin ne olduğu belirtilmeye çalışılmıştır.

Usta öğreticiler kurs programlarını kursiyer ihtiyaçlarına uyarlama konusunda çoğunlukla, tamamen veya bazan güçlük çektiklerini dile getirmektedir (TABLO 34).

TABLO 34
USTA ÖĞRETİCİLERİN KURS PROGRAMLARINI KURSIYER
İHTİYAÇLARINA UYARLAMA DURUMU

Görüşler	f	%
Evet	100	21.78
Hayır	154	33.55
Kısmen	205	44.66
TOPLAM	459	100

Ancak deneklerin %33.55'i herhangi bir güçlkle karşılaşmadıklarını belirtmiştir. Bu durumda usta öğreticilerin kurs programlarını kursiyer ihtiyaçlarına uyarlama konusunda yetiştirilmeleri gerektiği söylenebilir.

Deneklerin kurs programının kursiyer ihtiyaçlarına uyarlamadaki güçlüğü'n nedenleri TABLO 35'te görülmektedir. İhtiyaçlar doğrultusunda kurslara katılan yetişkinler hemen sonuç almak istemektedirler. Kurs programının bu nedenle doğrudan ihtiyaca dönük olması gerekmektedir.

Usta öğreticilerin %35.30'u kurs programının kursiyer ihtiyaçlarına uyarlanamamasındaki güçlüğü'nün, bu konuda yeterli olmama durumundan kaynaklandığını belirtmişlerdir.

TABLO 35
KURS PROGRAMININ KURSIYERLERİN İHTİYAÇLARINA
UYARLAMADA GÜÇLÜĞÜN NEDENİ

Görüşler	f	%
Kurs programını kursiyer ihtiyaçlarına uyarlama konusunda yeterli olmamak	162	35.30
Hizmet içi eğitim seminerlerinin bu konuda yetersiz kalması	112	24.40
Başka belirtiniz	31	6.75
Cevapsız	154	33.55
TOPLAM	459	100

Hizmet içi eğitim seminerlerinin kurs programını kursiyer ihtiyaçlarına uyarlamada yetersiz kaldığını belirtenler ise toplam denek grubunun %24.40'ını oluşturmaktadır. "Başka Belirtiniz" seçeneğinde usta öğreticilerin %6.75'i görüş bildirmiştir. Görüşler:

- Kursiyerlerin maddi durumları
- Kurs araç gereçlerinin yetersizliği
- Kursiyerlerin özelliklerin birbirinden farklı olması konularında toplanmaktadır.

31. soruya "HAYIR" cevabı veren 154. kişi bu soruyu cevaplamamışlardır fakat görüşlerin toplam denek grubunun tümü içerisindeki durumu ortaya koymak açısından yüzdeler toplam denek sayısı üzerinden alınmıştır. Verilerden anlaşılabacağı gibi usta öğreticilerin 1/3 (üçte bir)'inden fazlası kurs programını kendilerinden kaynaklanan nedenlerle

kursiyer ihtiyaçlarına uyarlamada glk çektikleri söylenebilir. Hizmet içi eēitim seminerlerinin bu konuda yetersiz kaldıēı düşünülebilir. Bu durumda usta ēreticilerin "Kurs Programlarının Kursiyer İhtiyaçlarına Uyarlama" konusunda etkin bir yetiştirme programı gereksinimi duydukları söylenebilir.

15. KURSİYERLERLE ÇIKAN SORUNLARIN KAYNAēI

Bilgi toplama aracının, 33. sorusunun incelenecēi bu alt bölümde, kursiyerlerle çıkan sorunların kaynaēı üzerinde durulmuştur.

TABLO 36

KURSİYERLERLE ÇIKAN SORUNLARIN KAYNAēI

Görüşler	f	%
Kursa devam ile ilgili konularda	218	47.49
Malzeme getirme konusunda	169	36.81
İşin zamanında çıkarılması konusunda	109	23.74
Kurs saatleri içinde kurs dışı konularla ilgilenme	24	5.22
Araç gereç kullama konusunda	99	21.56
Başka Belirtiniz	---	---
Hiç bir sorun çıkıyor	59	12.85

* Yüzdeler toplam denek sayısı olan 459 üzerinden alınmıştır.

Halk eēitim alanı zelliēinden dolayı gerek yaş, gerekse eēitim düzeyi, yönünden çok farklı bireylere aynı ortamda hizmet vermek durumundadır.

Kursiyerlerin bu özelliklerinden dolayı usta öğreticilerle sorunları olabileceği doğaldır. TABLO 36'da bu konuyla ilgili veriler yer almaktadır.

Usta öğreticilerin %47.49'u kursiyerlerle çıkan sorunların "kursu devamdan" kaynaklandığını belirtmişlerdir. Bunu deneklerin %36.81'inin sorunun "malzeme getirme" konusundan kaynaklandığı görüşü izlemektedir. "İşin zamanında çıkarılması" konusunda sorun çıktığını belirtenler, araştırmaya katılanların %23.74'ünü kapsamaktadır. Usta öğreticilerin %12.85'i "hiç bir sorun çıkmadığı" görüşünü paylaşmaktadır. Bunun nedeninin sorunların kaynağının büyük bir kısmı kursu devam ile ilgili konularda olduğu görülmektedir. Bu durum kursiyerlerin tek işinin öğrencilik olmadığı, bunun dışında sorumlulukları olmasından dolayı kursu devamı aksattıkları düşünülebilir.

16. USTA ÖĞRETİCİLERİN ÖĞRETMENİN SAHİP OLMASI GEREKEN YETERLİLİKLER YÖNÜNDEN DURUMLARI

Diğer unsurlar ne kadar yeterli olursa olsun, öğretmen yeterlilik yönünden güçlü değilse eğitim etkinliğinin gerçek anlamda başarılı olması beklenemez. Bu alt başlıkta usta öğreticilerin, öğretmenin sahip olması gereken yeterlilik alanlarında kendilerini ne derece yeterli gördükleri incelenmiştir.

TABLO 37
USTA ÖĞRETİCİLERİN ÖĞRETMENLERİN SAHİP OLMASI
GEREKEN YETERLİLİK ALANLARINDA KENDİLERİNİ
NE DERECE YETERLİ GÖRDÜKLERİ

Alanlar	Yeterlilik	f	%
Halk eğitiminde usta öğreticilik yapacak kadar öğretmenlik bilgisi	Yeterli	388	84.54
	Orta Derecede Yeterli	63	13.72
	Yetersiz	8	1.74
Branşla ilgili bilgisi (Alan Bilgisi)	Yeterli	408	88.90
	Orta Derecede Yeterli	48	10.45
	Yetersiz	3	0.65
Genel Kültür	Yeterli	344	74.94
	Orta Derecede Yeterli	98	21.36
	Yetersiz	17	3.70

Cok çeşitli kaynaklardan gelmeleri nedeniyle öğretmenin sahip olması gereken yeterliklerinin farklı olabileceği düşünülebilir.

TABLO 37'de usta öğreticilerin bu konuyla ilgili görüşleri görülmektedir. Usta öğreticilerin %84.54'ünün kendilerinin halk eğitimi alanında öğretmenlik yapabilecek kadar yeterli gördükleri dikkat çekmektedir. Branşla ilgili konularda deneklerin %88.90'ı kendilerini yeterli gördüklerini belirtmişlerdir. Genel kültür konusunda kendilerini yeterli gören usta öğreticiler toplam denek grubunun %74.94'ünü oluşturmaktadır. Buna göre usta öğreticiler büyük oranlarda her üç yeterlilik alanında da yeterli olduklarını belirtmektedir.

Hizmet içi eğitim seminerlerinin sürelerinin kısa olduğu, nitelik ve niceliklerinin şüphe taşıdığı

dikkate alınır ise, daha da önemlisi usta öğreticilerin geçmiş öğrenimlerinde hiç bir halk eğitim dersi almadıkları düşünülürse usta öğreticilerin bu konudaki görüşleri şüphe götürmektedir (TABLO 13).

17. USTA ÖĞRETİCİLERİN HİZMET İÇİ EĞİTİM ETKİNLİKLERİNDEN BEKLENTİLERİ

Bu alt bölümde usta öğreticilerin hizmet içi eğitimden beklentileri sunulmuştur. Bu amaçla bilgi toplama aracının 35. sorusu incelenmiştir.

Usta öğreticilerin %53.81'i "branş" ile ilgili konularda hizmet içi eğitim etkinlikleri düzenlenmesini istemektedir. Bunu %45.09 ile "genel kültür" konularına ilişkin hizmet içi eğitim etkinlikleri isteği izlemektedir. Denek grubunun "meslek bilgisi (öğretmenlik bilgisi)" konusunda hizmet içi eğitim etkinlikleri isteyenlerinin oranı %29.62'dir. Farklı branşlarda hizmet içi eğitimden geçme isteği grubun %19.38'i tarafından dile getirilmiştir.

TABLO 38
USTA ÖĞRETİCİLERİN HİZMET İÇİ EĞİTİM
ETKİNLİKLERİNDEN BEKLENTİLERİ

KONU	f	%
Genel kültür	207	45.09
Meslek Bilgisi (Öğretmenlik temel Bilgisi)	136	29.62
Branş Bilgisi (Alan Bilgisi)	247	53.81
Farklı Branş Bilgisi	89	19.38

* Yüzdelere toplam denek sayısı olan 459 üzerinden alınmıştır.

Tablo verilerinden branşla ilgili konularda hizmet içi eğitim isteklerinin öncelikte olduğu söylenebilir.

18. USTA ÖĞRETİCİLERİN BİLGİ TOPLAMA ARACINDAKİ SORULARA VERDİKLERİ CEVAPLARIN DIŞINDAKİ DÜŞÜNCELER

Bu alt bölümde deneklerin 36. soruya ilişkin, belirttikleri görüşler sunulmuştur. Bu görüşlerin göze çarpanları;

- Bir sonraki kursta görevlendirilmeme tehditinin olmaması.

- Araçların onarımlarının zamanında yapılması
- Yüksek okul okuyanlara kolaylık sağlanması
- Ödemelerdeki dengesizliğin kaldırılması (Fon Ödemeleri)

- Kimlik kartı ve paso verilmesi

- Akşam okunabilecek üniversite açılması.

Görüşler incelendiğinde ücret ödeme dengesizliği, tekrar görevlendirilmeme, araç gereç onarımları ve yüksek öğretime ilişkin belirtilen görüşler dikkat çekmektedir. İlginç olanı "AKŞAM OKUNABİLECEK ÜNİVERSİTE AÇILMASI" isteğidir.

BÖLÜM V

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Usta Öğreticiler üzerinde yapılan "Usta Öğreticilerin Halk Eğitim İçerisindeki Yeri ve Sorunları" konulu araştırma sonuçları bu bölümde sunulmuş ve sorunlara ilişkin çeşitli öneriler getirilmiştir.

Tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmada evren Türkiye'deki halk eğitim merkezlerinde çalışan kadrolu ve kadrosuz usta öğreticileri kapsamaktadır. Çalışma evreni olarak Ankara İli seçilmiş ve il belediye sınırları içerisindeki 9 Halk Eğitim Merkezinde çalışan kadrolu ve kadrosuz usta öğreticilerin tümüne ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu nedenle örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Araştırmada geçerli sayılan 459 anket formu incelenmiş, frekansları alınmıştır. Yüzdeleri bulunarak, tablolastırılmıştır.

SONUÇLAR

Bu başlık altında araştırmanın bulguları tartışılarak özetlenmiştir.

1. Usta Öğreticilerin bazı kişisel özellikleri incelendiğinde, usta öğreticilik mesleğinin çok büyük bir oranda (% 99.35) kadınlar tarafından yapılan bir meslek olduğu göze çarpmaktadır. Yaş durumlarına

bakıldığında üçte birinden fazlasının (%36.60) 21-25 yaş arasında olduğu gözlenmektedir.

Öğrenimleri açısından meslek lisesi mezunlarının diğer öğrenim düzeylerine göre çoğunlukta oldukları dikkat çekmektedir. Genel lise mezunları ile meslek lisesi mezunlarının toplamı denek grubunun yarısını oluşturmaktadır. Öğrenime devam etme yönünden incelendiğinde usta öğreticilerin dörtte üçünün (%75.82) herhangi bir şekilde öğrenimlerine devam etmedikleri dikkat çekmektedir. Çok az bir oran olmakla beraber, ağırlıklı olarak Açık Öğretim Fakültesi olmak üzere, çeşitli yüksek öğretim durumlarına devam ettikleri görülmektedir.

2. Usta öğreticilerin oldukça büyük bir kısmının (%94.78) kadrosuz olarak çalıştıkları dikkat çekmektedir. Kadrolu usta öğreticilerin ise genel idari hizmetler sınıfından kadrolandırıldığı görülmektedir.

Araştırmaya katılanların yarısından fazlası (%57.52) hizmet süresi yönünden 2-6 yıl arasında hizmeti olanlardan oluşmaktadır. Büyük bir çoğunluğunun (%88.68) 6 yıl ve daha az hizmet süresinde oldukları dikkat çekmektedir. Bu durum usta öğreticiliğin sürekli bir görev niteliği taşımamasından kaynaklanabilir.

3. Büyük çoğunluğu kadrosuz olan usta öğreticilerin mesleklerini "geçim sağlamaya yönelik bir iş alanı olarak" algıladıkları ve "zevkli bir iş alanı" olarak gördükleri dikkat çekmektedir. Bir kısım usta öğreticilerin kesintiye uğrayan sigortalarını

tamamlamak için bu görevi seçtikleri dikkat çekici bir başka noktadır.

4. Branş yönünden, ağırlığı birkaç branşın taşıdığı görülmektedir. Öncelikle Makina Nakış olmak üzere Biçki-Dikiş ve Giyim branşları en yaygın branşlardır. Bu durum branşların uygulamaya yönelik olma durumu ile açıklanabilir.

5. Usta öğreticilerin tamamının geçmiş öğrenimlerinin hiçbir basamağında, halk eğitimi ile ilgili ders almamış oldukları dikkat çekmektedir. Bunun nedeni, genelde örgün eğitim programlarında ne zorunlu, ne de seçmeli bir halk eğitim dersinin bulunmamasıdır. Bu konuda olumlu bir adım, Anadolu Öğretmen Liselerindeki "meslek dersleri" kapsamında yer alan seçmeli "Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınması" dersinin konulmasıyla atılmıştır.

6. Ülkemizde halk eğitimi etkinliklerinde kullanılan personel yetiştirilmesi, genel olarak sınırlı olmakla beraber hizmet öncesinde yapılabildiği gibi, kısa süreli olarak düzenlenen kurslarla da yapılabilmektedir.

Usta öğreticilerin büyük çoğunluğu (%88.02) hizmet içi eğitim seminerlerine katılmışlardır. Çok az bir kısmı da olsa, herhangi bir hizmet içi eğitime katılmaksızın görevlendirilmişlerdir.

Usta öğreticilerin katıldıkları hizmet içi eğitim etkinliklerinde konu ağırlığının öğretmenlik bilgisi öncelikli olmak üzere branş konularını da içine aldığı gözlenmektedir.

Hizmet içi eğitim süreleri incelendiğinde, çoğunluğunun bir aydan daha az süreli yetiştirmeden geçtikleri görülmektedir. Hizmet içi eğitim etkinliklerinin daha çok öğretmenlik bilgisi ve branş konularında yarar sağladığı düşüncesi yaygındır.

Hizmet içi eğitim etkinliklerinin çok kısa süreli olması, yararı konusunda önemli kuşklar doğmasına neden olmaktadır. Özellikle yetişkin eğitiminin uzmanlık isteyen bir alan olduğu dikkate alınırsa, bu durumun önemli bir sorun olduğu göze çarpmaktadır.

Usta öğreticiler hizmet içi eğitim etkinliklerinde, yetişkinin kişilik ve öğrenme özelliklerine büyük çoğunlukla yer verildiğini belirtmektedirler.

Herhangi bir hizmet içi eğitim yetiştirme etkinliğinden geçmeden görev verilenlerin bulunması, düzenlenen etkinliklerin bir aydan kısa süreli olması dikkate alındığında, usta öğreticilerin yetiştirilmelerinin yetersiz olduğu söylenebilir.

7. Usta öğreticilerin yarısı (%49.90) kurs yeri sağlamada güçlük çekmektedir. Kurs yerlerinin ancak yarısının halk eğitimi merkez müdürlüğünce karşılandığı dikkat çekmektedir. Bu durumda kurs yeri sağlamadaki güçlüğüün kaynağının halk eğitim merkezi dışında kurs yeri sağlama konusunda kaynaklandığı söylenebilir.

8. Kurs sorunlarına ilişkin merkez müdürlerinin ve rehber öğretmenlerin tutumlarına ilişkin usta öğretici görüşlerinde göze çarpan noktalar şunlardır;

Merkez müdürlerinin büyük bir kısmının (%71.26) sorunu dinleyip beraber çözümlemeyi önerdikleri görülmektedir. Rehber öğretmenlerin büyük çoğunluğu da (%72.98) merkez müdürlerine benzer davranış göstermektedirler.

Merkez müdürlerinin ve rehber öğretmenlerin yardımcı olduğu konular incelendiğinde, merkez müdürlerinin yarıya yakınının (%44.66), rehber öğretmenlerin yarıyı aşkınının (%52.28) her konuda yardımcı oldukları görülmektedir. Rehber öğretmenlerle merkez müdürlerinin yardımcı olduğu konular birbirinden farklılaşmaktadır. Dikkat çekici olan, merkez müdürlerinin daha çok araç-gereç ve kurs yeri sağlamak gibi konularda yoğunlaşan yardımına karşın, rehber öğretmenler branşla, öğretimle ve öğrencilerle ilişkiler konusunda ağırlıklı olarak yardımcı olmaktadır.

9. Usta Öğreticilerin en önemli buldukları, sorunlar incelendiğinde sırasıyla ilk üç sorun;

a) Ücret sorunu % 85.40

b) Kadro sorunu % 84.96

c) Öğretmenler ve diğer merkez personeli tarafından küçük görülmek % 36.38 olarak belirtmiştir. Halk eğitimin finansman sorunu dikkate alınırca, ücret ve kadro sorunlarının öncelikli olması doğaldır. Öğretmenler ve diğer merkez personeli tarafından küçük görülmek insan ilişkileri yönünden yetiştirilme gereğini ortaya koymaktadır.

Usta Öğreticilerin objektif ölçütlerle seçilmemesi, yetiştirme etkinliklerinin yeterli

olmaması, kısacası usta öğreticilerin halk eğitim içerisindeki konumlarının belirgin olmaması bir kısım sorunlara neden olabilir.

10. Usta öğreticilik görünüm olarak güvencesiz ve geçici bir izlenim yaratmaktadır. Bu görevin sürekliliği konusunda usta öğreticiler şu görüşleri dile getirmişlerdir; Deneklerin yarısı (%50.54) "Kadro verilmesi"nin yerinde olacağı kanısı taşımaktadırlar, grubun üçte biri (%25.27) "Ücretlerin düzenlenmesi" gereğini vurgulamaktadır. Tabloya girecek değerde olmayan fakat ilgi çekici bir kaç görüş ise;

- Görevde belli bir kıdemde olanların merkez müdürlüğünün teklifi üzerine kadroya geçirilmesi sağlanmalı,

- Meslek lisesi çıkışlılara öncelik verilmesi şeklinde özetlenebilir.

10. Kurs yerlerinin fiziksel durumlarına ilişkin sonuçlarda göze çarpan noktalar şunlardır;

- Kurs yerlerinin ancak yarısının (%50.76) sağlık koşullarına uygun olduğu belirtilmektedir.

- Aydınlatma yönünden kurs yerlerinin yarıdan fazlasının (%66.90) yeterli olduğu dikkat çekmektedir.

- Büyüklükleri yönünden incelendiğinde, kurs yerlerinin yarısına yakınının (%48.14) yeterli olduğu söylenebilir.

- Kurs yerlerinin araç-gereç durumlarının oldukça yetersiz olduğu gözlenmektedir. Denek grubunun üçte birinden azı (%28.59) araç-gereçlerinin yeterli olduğunu belirtmektedir.

- Daha çok bakımdan sorumlu olan usta öğreticilerin ancak yarısının (%52.28) bakım yapabildiklerini dile getirdikleri görülmektedir.

Sonuçlar topluca incelendiğinde kurs yerlerinin yarısının fiziksel koşullar yönünden elverişsiz ortamlarda etkinlikleri yürütme çabasında oldukları görülmektedir..

12. Usta öğreticilerin büyük çoğunluğu (%73.20) kendi görevlerini normal okul öğretmenliğinden farklı görmektedirler.

Halk eğitimin özveri gerektiren, bir alan olduğu, öğrenci (kursiyer) özelliklerindeki farklılığın esnek ve hoşgörüye dayalı bir yaklaşım gerektirdiği konusunda birleşmektedir. Az bir kısım usta öğretici "hiçbir fark yok" görüşünü taşımaktadır. Bu durum bazı usta öğreticilerin halk eğitimi alanının özelliğini kavrayamadıkları düşüncesini güçlendirmektedir.

Kursiyerlerin kişilik ve öğrenme özelliklerindeki farklılık dolayısı ile halk eğitimi öğretmenliği özel bir yetiştirme gerektirmektedir. Çok çeşitli kaynaklardan gelen usta öğreticilerin yeterliliklerinde farklılıklar olması doğaldır. Geçmiş öğrenimlerinde herhangi bir halk eğitimi dersi almamış olmaları ve hizmet içi eğitim etkinliklerinin çok kısa süreli olması bir kısım usta öğreticilerin halk eğitimi alanının özelliklerini kavrayamamalarının nedeni olarak görülebilir.

13. Yetişkinin en önemli özelliği eğitime genellikle ihtiyaçları ölçüsünde katılmasıdır. Bu

nedenle programın kursiyer ihtiyaçlarına uyarlanması önemlidir. Usta ğreticilerin büyük bir kısmının (%78.21) ya tamamen ya da kısmen kurs programlarını kursiyer ihtiyaçlarına uyarlamada güçlük çektikleri görülmektedir. Bu güçlüğe neden olarak ise, uyarlama konusunda yeterli olmadıkları ve hizmet içi eğitim etkinliklerinin bu konuda etkisiz kaldığı grğn belirtmişlerdir.

14. Kursiyerlerle çıkan sorunların kaynağı incelendiğinde çoğunlukla (%47.49) "kursa devam ile ilgili konular" da yoğunlaştığı görülmektedir. Kursiyerlerle araç gereç kullanımı konusunda sorun çıktığı grğ grubun beşte biri civarı tarafından paylaşılan görüştür.

Halk eğitimde kursiyerler, tek sorumluluğu öğrencilik olan kişiler değillerdir. Başka birçok konuda sorumlulukları olduğu düşünüldüğünde, devam sorununu doğal karşılamak gerekir.

15. Öğretmenlik mesleği, genel kültür, öğretmenlik bilgisi (meslek bilgisi) ve branş bilgisi (alan bilgisi) yönünden yetişmeyi gerektirmektedir.

Usta ğreticiler bir öğretmenin sahip olması gereken yeterlikler konusunda büyük bir çoğunlukla kendilerini yeterli görmektedirler.

16. Usta ğreticilerin hizmet içi eğitim etkinliklerine ilişkin beklentiler incelendiğinde, ağırlılığın branş konularında yoğunlaştığı görülmektedir. İlginç olan genel kültür isteğinin meslek bilgisi konularından önce yer almasıdır.

17. Usta ğreticilerin diğer bazı neriler;

- Onarımların zamanında yapılması,
- Yüksek okul okuyanlara kolaylık sağlanması,
- AKSAM ÜNİVERSİTESİ açılması,

olarak sıralanabilir.

ÖNERİLER

1. Usta ğreticilerin çeşitli kaynaklardan geliyor olmaları halk eğitimi etkinliklerinin verimliliğini etkilemektedir. Bugüne kadar görevlendirmede objektif ölçütlerin konulamamış olması büyük bir eksikliktir. En kısa zamanda usta öğreticilerin seğiminde kullanılacak objektif ölçütler belirlenmelidir.

2. Hizmet öncesinde, öğrenimlerinin her hangi bir basamağında, halk eğitimi alanıyla tanışmaları sağlanmalı, bu amaçla çeşitli araştırmalarda önerildiği gibi özellikle ğretmen yetiştiren kurumların programlarında halk eğitimine ilişkin dersler konulmalıdır. şu ana kadar programına seçmeli ders olarak "Halk eğitimi ve toplum kalkınması" dersi konulan Anadolu ğretmen Liselerinde dersin açılması özendirilmelidir.

3. Hizmet içi eğitim yoluyla yetiştirme konusu ise başlı başına önem taşımaktadır. Hizmet içi eğitim etkinlikleri süreleri yönünden Halk Eğitiminin amaçlarına uygun görülmemektedir. Çok kısa sürede halk eğitim alanında gereken özelliklerin kazandırılması güçtür. Hizmet içi eğitim seminerlerinin süreleri uzatılmalı ve konuları belirlenirken usta öğretici beklentileri dikkate alınmalıdır.

4. Kursiyerlerin yarısının kurs yerlerini kendileri buldukları ve bundan dolayı elverişsiz koşullarda çalışılan kurs yerlerinin bulunduğu dikkat çekmektedir. Halk eğitim merkez müdürlüğü kurs yeri açma konusunda belli standartlara uymalı ve kurs yerlerini kendisi bulan usta öğreticilere bu standartlara uygun kurs yerleri bulmaları konusunda yol göstermelidir.

5. Alanın özelliğinden dolayı insan ilişkilerinin etkili bir şekilde işlemesi gerekmektedir. Bu nedenle tüm halk eğitim merkezi personelinin insan ilişkileri konusunda yetiştirilmesi için eğitim etkinlikleri düzenlenmelidir.

6. Usta Öğreticiler için kurs programlarını kursiyer ihtiyaçlarını uyarlamak için başlı başına eğitim etkinlikleri düzenlenmelidir. Bu konuda rehber öğretmenlerin de yetiştirilerek usta öğreticilere yardımcı olmaları sağlanmalıdır.

7. Usta Öğreticilerin ücret güvenliği sağlanmalı, bu amaçla ödemelerin Devlet memurları kanununda yer alan "geçici personel" statüsünde yapılması düzenlenmelidir. Şurasında önerildiği gibi Devlet Memurları kanununda yer alan "geçici personel" statüsünde ödemeler yapılabilir.

8. Üst öğrenime devam edenlere iş saatleri konusunda kolaylık sağlayıcı düzenlemeler yapılmalıdır. Ayrıca merkez müdürlüklerince üst öğrenime özendirilmelidir.



KAYNAKÇA

- BOZKURT, Muzaffer, "Halk Eğitim Merkezlerinde Son Beş Yıldaki Çalışmalar ve Karşılaşılan Güçlükler", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara: 1985.
- BÜLBÜL, Sudi, "Halk Eğitimcilerin Yetiştirilmesinde Üniversitelerin Yeri ve Rolü", (Tebliğ) H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı, Yıl:1987, Sayı: 1-2.
- GÜNEŞ, Firdes, "Halk Eğitimcilerin Yetiştirilmesi ve İstihdamı", (Yayınlanmamış Doktora Tezi), A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara: 1988.
- GÜNEŞ, Yılmaz, "Halk Eğitim Merkezlerinde Yapılan Denetim Etkinliği", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara: 1985.
- LOWE, John, Dünyada Yetişkin Eğitime Toplu Bakış, (Çeviren: Turhan Oğuzkan). Unesco Türkiye Milli Komisyonu, Ankara: 1985.
- M.E.B. Çıracılık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü'nün 22.7.1985 gün ve 410-6190 sayılı genelgesi.
- _____, XIII. Milli Eğitim Şurası: Yaygın Eğitim (Raporlar, Görüşmeler, Kararlar), Ankara: 1990.
- _____, Yaygın Eğitim Kurumlar Yönetmeliği, Ankara: 1990.

- TEKİN, Meral, "Halk Eğitimi merkezlerinin Etkinliklerinin Yönetimi" (Yayımlanmamış Araştırma), A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakóltesi Ankara: 1990.
- TÖKÜ, Serap, "Yaygın Eğitim Programlarının Geliştirilmesinde Karşılaşılan Sorunlar", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara: 1985.



EK-I

YAYGIN EĞİTİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

UZMAN VE USTA ÖĞRETİCİLER

NİTELİKLERİ:

Madde 51. Yaygın Eğitim Kurumlarında görevlendirilecek uzman ve usta öğreticilerde aranacak koşullar:

a) Türk vatandaşı olmak;
b) Onsekiz yaşından küçük olmamak;
c) Kamu haklarından kısıtlı bulunmamak; (ağır hapis veya altı aydan fazla hapis ya da affa uğramış olsalar bile zimmet ihtilası irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolaylı iflas gibi yüz kızartıcı bir fiilden ötürü hapis cezasına hüküm bulunmamak).

ç) Eylemli askerlik hizmetini yapmış: ertelenmiş ya da yedek sınıfa geçirilmiş olmak: (erkekler için)

d) Görevini devamlı yapmasına engel olabilecek vücut ya da akıl hastalığı veya vücut sakatlığı ile özürlü bulunmamak;

e) En az ilkokul mezunu olmak;

f) Öğreticiliği alanında başarılı bir biçimde çalışmış olduğunu belgelendirmek.

GÖREVLENDİRİLMELERİ:

Madde 52. Uygulanacak programın gerektirdiği bilgi ve beceri sahibi uzman ve usta öğreticilerin saptanması için yapılacak duyurudan sonra gelen başvurular merkez müdürlüğünce değerlendirilir.

Değerlendirme sonucu görevlendirilmesi kararlaştırılan uzman ve usta öğreticilerin dilekçesi ile belgelerini: görev yeri ve zamanını, uygulanacağı program türünü; günlük, haftalık ve toplam çalışma süresini; yasal olarak ödenecek ders ücretini ve diğer bilgileri kapsayan önerinin Valilikçe onaylanmasından sonra görevlendirme gerçekleştirilir.

GÖREV VE SORUMLULUK:

Madde 53. Merkezlerde görevlendirilen uzman ve usta öğreticiler eğitim ve öğretim hizmetlerindeki öğretmenlerin yetki v esorumlulukları içinde ve müdürün düzenleyeceği esaslara uygun biçimde görev yaparlar.

Ders görevi verilerek görevlendirilen uzman ve usta öğreticilere ilgili merkezin öğretmenlerine verilen ek ders ücreti kadar beher saat başına ders görevi ücreti ödenir. Bunlara ilgili kurum öğretmenlerinin hafta da maaş karşılığı okutmakla yükümlü oldukları ders saati kadar ek ders görevi verilebilir.

Başka bir resmi kuruluştaki görevli olanlara

verilecek ders görevi haftada 8 saati geçemez.

Ders görevi ile görevlendirilen uzman ve usta öğreticilerin günlük çalışma süresi en fazla 8 saattir. Müdür, Cumartesi, Pazar günleri de dahil olmak üzere uzman ve usta öğreticilere günün 8.00 ile 23.00 saatleri arasında görev verebilir.

Çeşitli yasa, tüzük ve yönetmeliklerde devlet memurları ile öğretmenler için suç sayılan eylem ve davranışlar uzman ve usta öğreticiler içinde suç sayılır. Ancak uzman ve usta öğreticiler görevlerini aksatmamak koşulu ile başka kurumlarda veya serbest çalışabilirler.

Uzman ve usta öğreticilerin 51. maddede belirtilen koşulları taşımadıkları görevlerinde başarısız oldukları, bu yönetmelik hükümlerine uymadıkları merkez müdürlüğünce saptanması ya da kursiyerlerin çeşitli nedenlerle öğrenime devam etmemeleri halinde kursun kapanması zorunluluğu doğması durumunda uzman ve usta öğreticilerin görevine atanmasındaki yönetem ile son verilir ve bu durum kendisine gerekçeli bir yazı ile bildirilir. Bu durumda öğrenciye yalnız görev yaptığı süre kadar ücret ödenir.

SAYI : 410.PER.ŞB.

6190

ANKARA

KONU : Usta Öğretici
Kadrolarının Kullanımı

22 Temmuz 1985

..... VALİLİĞİNE

- İLGİ : a) Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğünün 3.4.1985 gün ve 282 (G) Den.Değ. Şb.Md.(74)3548 sayılı Makam onayı.
- b) Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğünün 19.4.1985 gün ve 282 (G) Den.Değ. Şb.Md.(76)4067 sayılı yazısı.
- c) Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğünün 17.7.1985 gün ve 282 (G) Per. Değ.Şb./6069 sayılı Makam onayı.

1. Genel Müdürlüğümüz taşra teşkilâtında kullanılmak üzere, İLGİ (a) makam onayı ile usta öğretici kadrolarının illere dağıtımları uygun görülmüş ve İLGİ (b) yazı ile de söz konusu kadrolara atamalar için yapılacak imtihanların Eylül ayına ertelendiği bildirilmiştir.

2. İlinize tahsis edilen usta öğretici kadrolarına yapılacak atamalar;

a) İLGİ (c) Makam onayı gereğince usta öğreticilerin atamalarına ilişkin imtihanlar, 4-5/Eylül/1985 tarihlerinde yönetmeliğine göre illerde yapılacaktır.

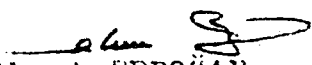
b) Tahsis edilen kadrolar Valiliğinizde ihtiyaç duyulan branşlarda kullanılabilecektir.

(f) Kadroların % 20'si öğrenimi olmayan ancak ilkokul mezunu olup mesleğinde usta olanlara verilecektir.

d) Müstakil Çıraklık Eğitimi Merkezi bulunan iller 2 adet kadroyu bu merkezlere tahsis edeceklerdir.

Gereğini arz ederim.

BAKAN ADINA


Ahmet ERDOĞAN
Genel Müdür

SAYIN USTA ÖĞRETİCİ

"Usta Öğreticiliği Halk Eğitim içerisindeki yeri ve sorunları "üzerine yapılacak olan yüksek lisans çalışması için ön anket olarak hazırlanmış olan bu anket sorularına verilecek doğru cevaplar araştırmanın doğru sonuçlar vermesini sağlayacak. Bu yolda araştırmadan çıkarılacak sonuçlar v bu sorunlara dayalı öneriler sorunlarınızın çözümüne yardımcı olacaktır.

herhangi bir endişe duymaksızın anket sorularını içtenlikle ve doğru olarak cevaplandıracağınız inancındayız.

Katılımınız için şimdiden teşekkür ederiz.

İsmail ZENCİRCİ

An.Ün.Sosyal Bil.Ens.

Eğ.Yön. Planlaması Bölümü

Yüksek Lisans Öğrencisi

USTA ÖĞRETİCİ ANKET FORMU

KİŞİSEL ÖZELLİKLERE YÖNELİK SORULAR

1. Çalıştığınız Halk Eğitim Merkezi

1. () Altındağ Halk Eğitim Merkezi
2. () Çankaya Halk Eğitim Merkezi
3. () Yenimahalle Halk Eğitim Merkezi
4. () Keçiören Halk Eğitim Merkezi
5. () Mamak Halk Eğitim Merkezi
6. () Sincan Halk Eğitim Merkezi
7. () Etimesgut Halk Eğitim Merkezi
8. () 7. Akşam Sanat Okulu Halk Eğitim Merkezi
9. () 9. Akşam Sanat Okulu Halk Eğitim Merkezi

2. Cinsiyetiniz;

1. () Kadın
2. () Erkek

3. Yaşınız;

1. () 20 yaş ve aşağısı
2. () 21-25 yaş
3. () 26-30 yaş
4. () 31-35 yaş
5. () 36-40 yaş
6. () 41-45 yaş
7. () 46 yaş ve yukarısı

4. Eğitim durumunuzu belirtiniz:

.....

5. Şu anda herhangi bir şekilde öğrenim görüyor musunuz? Belirtiniz:

.....

6. Halk Eğitim Merkezindeki Göreviniz;

- 1. () Kadrolu Usta Öğretici
- 2. () Kadrosuz Usta Öğretici

7. Usta Öğreticilikteki Kıdeminiz;

- 1. () 1 yıldan az
- 2. () 2-6 yıl
- 3. () 7-11 yıl
- 4. () 12 ve yukarısı

8. Usta öğreticilik mesleğini nasıl görüyorsunuz?

(BİRDEN FAZLA İŞARETLEYEBİLİRSİNİZ)

- 1. () Zevkli bir iş alanı olarak
- 2. () Boşta kalmayı önleyen bir iş alanı olarak
- 3. () Geçim sağlamaya yönelik bir iş alanı olarak
- 4. () Başka belirtiniz:

9. Bugüne kadar usta öğreticilik yaptığınız branş ya da branşları belirtiniz:

10. Usta öğretici olmadan önce Halk Eğitimi konusunu içine alan bir ders aldınız mı?

- 1. () Evet: Nedir Belirtiniz:

2. () Hayır

11. Bugüne kadar çalıştığınız halk eğitim merkez ya da halk eğitim merkezlerinde yetiştirilmek üzere seminere alındınız mı?

- 1. () Evet
- 2. () Hayır

12. (11. soruya cevabınız evet ise) Seminerin konusunu belirtiniz.

(BİRDEN FAZLA İŞARETLEYEBİLİRSİNİZ)

1. () Usta öğreticilik görevi ile ilgili temel bilgiler (Halk eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikler vb.)

2. () Branşla ilgili

3. () Genel kültürle ilgili

13. Katıldığınız en uzun süreli seminerin süresini belirtiniz.

1. () 1 aydan az

2. () 1-2 ay

3. () 3-4 ay

4. () 5 aydan fazla

14. Katıldığınız hizmet içi eğitim semineri sizce hangi yönlerden yararlı oldu belirtiniz:

.....

15. Şimdiye kadar katıldığınız hizmet içi seminerlerinde yetişkin insanın kişilik özelliklerine ve yetişkinin öğrenme özelliklerine ilişkin konulara yer verildi mi?

1. () Evet

2. () Hayır

ÇALIŞMA KOŞULLARINA YÖNELİK SORUNLAR

16. Bugüne kadar usta öğreticilik görevini yaptığınız sürede kurs yeri sağlamada güçlük çektiniz mi?

1. () Evet
2. () Hayır

17. Genellikle kurs yerini nasıl sağlarsınız?

(BİRDEN FAZLA İŞARETLEYEBİLİRSİNİZ)

1. () Kendi çabanızla kursiyerler aracılığı ile
2. () Muhtarlar ile işbirliği yaparak
3. () Halk eğitimi merkezi müdürlüğü kanalı ile
4. () Halk eğitimi merkezi derneği aracılığı ile
5. () Başka belirtiniz:

18. Kurs ile ilgili sorunlarınızı halk eğitimi merkez müdürüne götürdüğünüzde nasıl karşılıyor?

1. () Kendisi çözümlemeye çalışıyor
2. () Sorunu dinliyor birlikte çözmeyi öneriyor
3. () Yalnızca öneride bulunuyor
4. () Sorun getirilmesinden hoşlanmadığını söylüyor
5. () Başka belirtiniz:

19. Halk eğitimi merkezi müdürü daha çok hangi konularda yardımcı oluyor belirtiniz:

.....
.....

20. Kursla ilgili konulardaki sorunlarınızı rehber öğretmene götürdüğünüzde nasıl karşılıyor?

1. () Kendisi çözümlemeye çalışıyor
2. () Sorunu dinliyor birlikte çözmeyi öneriyor
3. () Yalnızca öneride bulunuyor
4. () Sorun getirilmesinden hoşlanmadığını söylüyor
5. () Başka belirtiniz:

21. Rehber öğretmen daha çok hangi konularda yardımcı oluyor belirtiniz:

.....

.....

.....

.....

.....

22. Genellikle usta öğreticilerin en önemli sorunları nelerdir?

(Öncelik sırasına göre üç tanesini yazınız)

1. () Ücret yetersizliği
2. () Kursu ulaşım güçlükleri
3. () Öğretmenler ve diğer merkez personeli tarafından küçük görülmek
4. () Kadrolu olmamak
5. () Çalışma saatlerinin düzensizliği
6. () Eğitim düzeyinin düşük olması
7. () Branşta yeterince yetişememiş olmak
8. () Başka belirtiniz:

.....

23. Usta öğreticiliğin sürekli bir görev olarak düşünülmesi için hangi koşullar yerine getirilmelidir belirtiniz:

.....

24. Çalıştığınız kurs yerleri sizce sağlık koşullarına uygun mu?

1. () Evet
2. () Hayır
3. () Kısmen

25. Çalıştığınız kurs yerlerinin aydınlatması sizce yeterli mi?

1. () Evet
2. () Hayır
3. () Kısmen

26. Çalıştığınız kurs yerleri sizce ısınma yönünden yeterli mi?

1. () Evet
2. () Hayır
3. () Kısmen

27. Çalıştığınız kurs yerleri yeterli büyüklükte mi?

1. () Evet
2. () Hayır
3. () Kısmen

28. Görev yaptığınız araç gereç sizce yeterli mi?

1. () Evet
2. () Hayır
3. () Kısmen

29. Kurs araç gereçlerinin bakımını yapabiliyor musunuz?

1. () Evet
2. () Hayır
3. () Kısmen

ÖĞRETİM SÜRECİNE YÖNELİK SORUNLAR

30. Görebildiğiniz kadarı ile halk eğitimi öğretmenliği ile normal okul öğretmenliği arasında ne gibi farklar vardır? Belirtiniz:

.....

1. () Hiçbir fark yok
2. () Hak Eğitiminde öğrencilerin (kursiyerlerin) çoğunluğu yetişkin olduğu için öğrenciye yaklaşım farklıdır (daha hoşgörülü daha esnek)
3. () Başka belirtiniz:

.....

31. Kursiyerlere uygulanan programı onların ihtiyaçlarına uygun hale getirmekte güçlük çektiğiniz durumlar oluyor mu?

1. () Evet
2. () Hayır
3. () Bazan

32. (31. soruya cevabınız evet ya da bazan ise) Bu güçlüğüň nedenini sizce nedir?

(BİRDEN FAZLA İŞARETLEYEBİLİRSİNİZ)

1. () Kurs programını kursiyer ihtiyaçlarına uyarlama konusunda yeterli olmamak
2. () Hizmet İçi eğitim seminerlerinin bu konuda yetersiz kalması
3. () Başka belirtiniz:
-
-

33. Kursiyerlerle zaman zaman sorunlar çıktığında sorunlar daha çok hangi konularda toplanmaktadır?

(BİRDEN FAZLA İŞARETLEYEBİLİRSİNİZ)

1. () Kursu devam ile ilgili konularda
2. () Malzeme getirme konusunda
3. () İşin zamanında çıkarılması konusunda
4. () Kurs saatleri içerisinde kurs dışı konular ile ilgilenme
5. () Araç gereçleri kullanma konusunda
6. () Başka belirtiniz:
-
7. () Hiçbir sorun çıkmıyor.

34. Aşağıdaki konularda kendinizi ne derece yeterli buluyorsunuz?

1. Halk eğitiminde usta öğreticilik yapacak kadar öğretmenlik bilgisi,

() Yeterli () Orta derecede yeterli

() Yetersiz

2. Branşınız ile ilgili bilginiz,

() Yeterli () Orta derecede yeterli

() Yetersiz

3. Genel kültürünüz,

() Yeterli () Orta derecede yeterli

() Yetersiz

35. Bir hizmet içi eğitim semineri düzenlense içerisinde daha çok hangi konuların olmasını istersiniz:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

36. Bu kısımda anket sorularına verdiğiniz cevaplar dışındaki görüşlerinizi belirtiniz:

SUMMARY

The peoples' training field which could be considered a new era being a reserach field, requires a research study covering various aspects. However, some research studies have been conducted in various topics of the peoples' training field to this date, but there has been nothing related to skilled insructors, on the other hand there have been some research studies covering personnel matters.

The research study made concerning the skilled instructors " The Place and Problems of Skilled Instructors Within the Peoples Training Field" has been the result of the requirement for research study. The general purpose of this reseacrh study is to bring forward some of the problems with which skilled instructors have been faced and to develop some suggestions finding solutions to the same.

The research study which has been made through use of scanning method covers the skilled instructors who occupy positions on full-time and part-time basis in the peoples' training centers in Turkey. The Province of Ankara has been selected as the pilot study region, and efforts have been made to establish contacts with all the full-time and part-time skilled instructors who are employed by the nine peoples' training centers located within the province municipality limits, and the way to take samples has not been preferred. In the course of the study the information obtained from the 24 full-time and 435 part-time skilled

instructors totalling to 450 has been reviewed and their frequencies have been established in the form of tables.

The significant results obtained through the studies are as follows:

- The skilled instructorship appears to be a profession of woman.
- More than half of the instructors are lycee' graduates from the standpoint of training level.
- The skilled instructorship appears to be a non permanent duties and having no security for future due to the fact that majority of them is employed on part-time and low wage basis.
- The majority of the skilled instructors have a service longevity less than six years.
- All the skilled instructors have not been undergone peoples' training courses in the course of their previous training and education.
- Most of the skilled instructors have attended on the job training courses for a period of time less than one (1) month.
- On the job training courses are intensified in teching methods and information concerned with their branches.
- The half of the places where the courses are conducted are provided by the peoples' training centers, the rest of it is provided by the skilled instructors.
- The half of the places where courses are conducted is inadequate in view of the sanitary conditions, illumination, heating, capacity and maintenance of tools and equipment.

- The subjects for which training center directors and the guide teachers assistance to the skilled instructors appears to be different. The center directors provide assistance for tools and equipment and the course place, and the guide teachers provide assistance in the course subjects and relations with the students.
- It appears that the skilled instructors have the problems, in the first place, their wages, positions as well as they are dejected by the teachers and other personnel assigned to the training centers.
- Most of the skilled instructors do know the requirements for self denial, flexibility and tolerance in approaching the students due to the special endeavors of the students attending in the courses.
- The skilled instructors have the feeling that they are qualified in their fields as required to be possessed by teachers.
- Their activities are mainly intensified in branch subjects as it is expected from the on the job training activities.
- The requirement for Night University is noted.